

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2011 – 2013

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Jakub Altman

Dějiny lázeňství na Pardubicku

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. et Bc. Věra Dvořáčková Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER FULL-TIME STUDIES

2011 – 2013

DIPLOMA THESIS

Jakub Altman

History of Spas on Pardubice region

Prague 2013

The Master Thesis Work Supervisor:

PhDr. et Bc. Věra Dvořáčková Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 14. 6. 2013   Jakub Altman.....

Poděkování

Chtěl bych poděkovat paní doktorce Věře Dvořáčkové za její rady a pomoc při vedení této diplomové práce. Paní Evě Kašparové, zaměstnankyni Léčebných Lázní Bohdaneč a.s., za poskytnuté informace. Zaměstnancům Státního archivu Pardubice za zpřístupnění archivních materiálů.

Anotace

Diplomová práce popisuje historii lázeňství na Pardubicku s přesahem do přítomnosti, a to od jeho počátků, přes 1. a 2. světovou válku až po současný vývoj. Popisuje význam lázeňství pro Pardubicko v rovině ekonomické, politické, sociální a kulturní. Dále charakterizuje oblast města Lázní Bohdaneč spolu s jejími atraktivitami. Hodnotí konkurenceschopnost a potenciál Léčebných Lázní Bohdaneč a.s. s využitím marketingových analýz.

Klíčové pojmy

Dotazníkové šetření, historie, lázeňství, marketingový mix, SWOT analýza

Annotation

This diploma thesis deals with the history of spas in the Pardubice region with the context of the present. From its beginnings, through the first and second World War to the present development. Describes the importance of spa for Pardubice in the economic, political, social and cultural. It further describes the area of city Lázně Bohdaneč along with its attractiveness. It assesses the potential and competitiveness of the Léčebné Lázně Bohdaneč a.s. using marketing analysis.

Keywords

History, marketing mix, spas, SWOT analysis, questionnaire

OBSAH

ÚVOD	8
1. Dějiny lázeňství na Pardubicku	10
1.1 Počátky a historický kontext lázeňství na Pardubicku.....	10
1.2 Vývoj lázeňství na Pardubicku do 1. světové války	11
1.3 Meziválečné období.....	16
1.4 Vývoj lázeňství v průběhu 2. světové války.....	18
1.5 Vývoj lázeňství na Pardubicku po roce 1948	19
1.6 Vývoj lázeňství na Pardubicku po roce 1989 až po současnost	20
2. Význam lázeňství na Pardubicku	22
2.1 Ekonomicko-politický význam.....	22
2.2 Sociálně-kulturní význam	23
2.2.1 Kulturní akce pořádané Léčebnými lázněmi Bohdaneč a.s.....	24
2.3 Historický význam.....	27
3. Město Lázně Bohdaneč	30
3.1 Charakteristika oblasti	31
3.2 Léčebná specifikace.....	33
3.3 Ubytovací služby	35
3.4 Doplnkové služby	36
3.5 Kulturní atraktivity	37
3.6 Sportovní atraktivity	37
3.7 SWOT Analýza Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.....	38
4. Návrh podpory lázeňství v regionu	41
4.1 Vyhodnocení SWOT Analýzy	41
4.2 Potenciál Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.....	42
4.3 Orientace na ruskou klientelu a její význam pro rozvoj lázeňství v regionu.....	43
4.4 Konkurenceschopnost Léčebných lázní Bohdaneč a.s.	45
4.4.1 Matice BCG	45
4.4.2 PEST analýza.....	46
4.4.3 Marketingový mix.....	49
4.4.3 Porterova analýza.....	53
4.5 Konkurence Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.....	56
4.6 Podpora návštěvnosti Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.	57
ZÁVĚR	70
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	72
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	74
SEZNAM PŘÍLOH	75

ÚVOD

Pro mnohé z nás je okolí Pardubic spojeno s perníkovým srdcem, významnými dostihovými závody nebo místní rafinérií, ale součástí této oblasti je i lázeňství, jehož historie sahá až do dob velmi dávných. Vývoj lázeňství na Pardubicku trval dlouhá léta a lázně jako takové se staly nedílnou součástí regionu. Většina z nás si v souvislosti s pojmy lázně a lázeňství vybaví nejvýznamnější české lázně jako například Karlovy Vary, Jáchymov nebo Poděbrady, a proto Lázně Bohdaneč, které jsou na Pardubicku nejvýznamnější, zůstávají poněkud v pozadí.

Pardubicko (ve vztahu k jeho lázeňskému charakteru) jsem si vybral proto, že je to můj rodný kraj, který má pro mě specifický *genius loci*. Lázně jsou spojeny s historickou tradicí města a tvoří významnou atraktivitu cestovního ruchu, která plní nejen své prvotní poslání, a tím je léčba nemocných, ale také zastávají velice významnou ekonomickou funkci. Léčebné Lázně Bohdaneč a.s. nabízejí nezanedbatelný počet pracovních míst, kterých je právě na Pardubicku značně potřeba.

Ve své diplomové práci bych chtěl v první řadě nastínit historický význam lázeňství na Pardubicku a jeho tradici. Dále zohledním jeho současný stav a vliv v dané lokalitě a v praktické části diplomové práce se zaměřím na návrh celkového zlepšení stavu v Lázních Bohdaneč, tj. jakým způsobem by bylo možné pomoci oblasti k větší konkurenceschopnosti a jakými prostředky a nástroji by bylo možné vytyčené cíle naplnit.

Za hlavní předpoklady úspěšného rozvoje zmíněných lázní považuji jejich geografickou polohu lázní, funkční mezinárodní letiště v dosahu a kvalitní léčebný potenciál lázní. Těchto příznivých podmínek je potřeba optimálně využít. Velmi podstatným faktorem je nutnost orientace na zahraniční trhy, potřeba rozšířit nabídku nejen v tuzemsku, ale zejména do zahraničí. Zvláště ruská klientela představuje pro oblast vysoký potenciál přílivu finančních prostředků a tedy i možnosti velkorysejšího rozvoje lázní i města. Zvýšená poptávka nejen po tradičních lázeňských službách, ale i po rozšiřující se nabídce nejrůznějších doplňkových produktů by mohla přinést zlepšení ekonomické situace celého regionu, snížení nezaměstnanosti v regionu a celkové zlepšení

životní úrovně zdejších obyvatel. S nastoleným příznivým trendem koresponduje i nedávná rekonstrukce areálu lázní.

V diplomové práci je využita SWOT analýza, matice BSG a PEST analýza. Je vypracován marketingový mix Léčebných Lázní Bohdaneč a.s., který hodnotí marketingové nástroje lázeňského zařízení. Kapitoly týkající se dějin lázeňství jsou zpracovány v první části této diplomové práce. Výsledků bylo dosaženo pomocí výzkumu archivních materiálů, které jsou k dispozici ve Státním archivu Pardubice, komparací, syntézou a analýzou materiálů a informací. Dále byl vytvořen anonymní dotazník a probíhali osobní pohovory se zaměstnanci Státního archivu Pardubice a zaměstnanci Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.

1. Dějiny lázeňství na Pardubicku

„Pestré dějiny lázní a lázeňství zapadají svým obsahem nejen do širších dějin lékařství, ale i do kulturních dějin a nemálo i do dějin přírodních věd a techniky.“¹

Dějiny lázeňství jsou významným oborem, který pomáhá dotvářet historické souvislosti dalších vědních disciplín. Zároveň je ale samostatnou disciplínou, která nám díky velkému množství primárních a sekundárních pramenů může pomoci vytvořit nejen obraz lázeňského vývoje v minulosti, ale může také nastínit tendence, které lázeňství mohou ovlivnit v budoucnosti. Zvláště pak to platí pro Pardubický kraj, kde má lázeňství sice dlouholetou tradici, ale v současné době zde jeho význam ustupuje do pozadí. Jedinými lázněmi, které jsou dnes v provozu jsou Lázně Bohdaneč.

1.1 Počátky a historický kontext lázeňství na Pardubicku

Počátky lázeňské kultury sahají až do vzdálených dob starověku. Jsou spjaty především s historií starověkého Řecka a Říma, kde byly lázně neodmyslitelnou součástí každého většího města. Nelze však hovořit o lázeňství v tom slova smyslu, jak ho známe dnes. Z této oblasti se potom lázeňská kultura rozšířila do dalších koutů Evropy a v průběhu staletí se vyvinula do dnešní podoby.

„Nejstarší tradice lázeňství, pokud pomineme orientální vzory, jsou v Evropě v Itálii, dále v Německu, ve Francii, Španělsku a pak též v našich zemích, v Polsku a v Rusku.“²

Počátky této tradice na našem území sahají do dob středověku, kdy byly kolem léčivých pramenů budovány svatostánky či kaple. Jednalo se však především o poutní místa. Takovýchto pramenů a poutních míst vzniklo na Pardubicku velké množství. Mezi nejznámější patří Anenská studánka. O této obci máme zmínky již od roku 1292. Dále stojí za zmínku Chrudim, kde se nalézal pramen léčivé vody, který byl zastřešen

---

¹ KRÍŽEK, Vladimír. *Obrazy z dějin lázeňství*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-092-6. str. 11

² KRÍŽEK, Vladimír. *Obrazy z dějin lázeňství*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-092-6. str. 12

již někdy kolem roku 1068. Mezi další poutní místa patřily Králíky či Choceň. O skutečném rozvoji lázeňství můžeme hovořit až v pozdějších dobách, kdy byly na těchto poutních místech vystavěny lázeňské budovy a začalo se sem sjíždět obyvatelstvo za účelem léčebných procedur.

V Pardubickém kraji byly zřejmě první lázně zřízeny někdy okolo roku 1678 právě na území, kde ležel pramen Anenská studánka. Jednalo se o malé dřevěné lázně s kaplí, které ležely 8 kilometrů od dnešní České Třebové. Skutečný lázeňský dům byl na tomto místě postaven až roku 1735 a jeho stavba byla financována šlechtickým rodem Liechtensteinů.

1.2 Vývoj lázeňství na Pardubicku do 1. světové války

„Vpravdě zlatým věkem českého a moravského lázeňství bylo 18. a 19. století, kdy se šlechta, města, obce a soukromé osoby snažily u každého kvalitnějšího pramene vody zřídit lázně či stáčírnu, byť mnohdy jen velice skromné a z dnešního hlediska až úsměvně primitivní.“³

Právě v tomto období vzniká na Pardubicku největší počet lázní. Mezi nejdůležitější patřil Heřmanův Městec, kde roku 1848 založil dr. Buchar léčebné sanatorium. Jedná se zřejmě o první takové zařízení v Čechách. Po roce 1901 zmínky o tomto sanatoriu mizí a předpokládá se, že bylo časem přeměno na nemocnici.

V roce 1811 byly založeny lázně Na Horách u České Třebové, kde jsou doloženy tři studánky (Pavlova, Punčochářova a Zlatá) a dva prameny (Vrbovka, Javorka). Mezi důležité návštěvníky těchto lázní patřila Božena Němcová, která zde pobývala roku 1851. Dále byly v této době zřízeny lázně Choceň, které se staly od roku 1854 součástí stejnojmenného města. Ležely v části města zvané Podskalí, nedaleko místního zámku. Už dříve byl zmíněn pramen v oblasti Chrudimi, který byl v dřívějších dobách zastřešen. Tento pramen byl zkoumán Václavem Baltazarem, doktorem filosofie a medicíny.

---

³ BUCCHAROVIČ, Stanislav a Stanislav WEISER. *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, Moravě a ve Slezku*. 1. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-048-9. str. 10

Ten, na základě svých výzkumů, roku 1739 na tomto místě doporučil zřídit lázně. K samotné stavbě ale bohužel zřejmě nedošlo. Oblíbeným letoviskem byly také lázně Králiky, které leží v blízkosti Králického Sněžníku. Velkým lákadlem zde byl radioaktivní pramen nazvaný Rudolf. Dalším místem, které mělo ambice vybudovat funkční lázně, byla Lukovna, která leží na severovýchod od Pardubic. V obci bylo zřízeno několik studní s hořkou vodou a v roce 1859 prý jeden ze soukromých majitelů zřídil u jedné studny malé lázně. Pravdivost tohoto tvrzení ale bohužel nemůžeme dokázat. Na počátku 19. století vznikly na Pardubicku další lázně pojmenované Eliščiny. Ležely v blízkosti Heřmanova Městce a máme o nich dochováno jen velmi málo zpráv. Z dnešního hlediska je nejdůležitějším okamžikem rok 1897, kdy byly 8 kilometrů od Pardubic otevřeny Anežčiny slatinné lázně, které dnes známe pod pozdějším názvem Bohdaneč. „*Se vznikem lázní je nepochybně spjato jméno bohdanečského rodáka Jana Veselého, který byl v 90. letech 19. století nájemcem rybníčního hospodářství pardubického velkostatku a předsedou Vodního družstva pro regulaci Rajského potoka. Účelem družstva bylo odvodnit luka a upravit povodí Rajského potoka tak, aby se snížila vlhkost v městečku Bohdaneč. Právě tady se zrodila myšlenka na lázně. Jan Veselý věděl, že Rajský potok protéká vesnicí Libišany, kde má jeho otec pronajatá rozsáhlá luka a odkud si zájemci za mírný poplatek odvázejí rašelinu na topení. Na myšlenku použít rašelinu k léčebným účelům přivedli Veselého jeho přátelé.*“⁴. Jan Veselý nechal rašelinu odborně prozkoumat. Její neobyčejné léčivé vlastnosti spolu s mírnými klimatickými poměry a příznivou zeměpisnou polohou města daly podnět k založení rašelinných lázní v Bohdanči a roku 1897 zde proběhla první sezóna. Postupně zde byla budována další zařízení rozšiřující lázeňskou nabídku: vodoléčebný ústav, uhličitě lázně či elektrické lázně.

"Lázně založeny r. 1897, a od těch čas, dík nesporně znamenitým léčivým výsledkům bohdanečské rašeliny i ostatním uvedeným okolnostem stoupala návštěva hostí, takže v posledních dvou letech nestačily více byty v městě, tím méně v lázeňské budově samé (ač tato 60ti velice komfortně upravenými byty disponuje), rovněž následkem této hojně frekvence velmi často nebylo možno všem hostům v čas potřebných koupelí po-

---

⁴ Léčebné Lázně Bohdaneč: Historie lázní. LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. [online]. 2012. vyd. [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/o-nas/historie-lazni.htm>

skytnouti. Tím nebylo však nikterak zabráněno dalšímu stoupaní počtu hostů, což ovšem nejlépe o jejich znamenitých hojivých účincích svědčí."⁵

O léčivých účincích balneoterapie je obecně známo po staletí. V lázních, které jsou primárně na léčbě formou rašelinných zábalů založené (a mezi takové právě lázně v Bohdanči patří), se využívá termofyzikálních a biochemických účinků rašeliny. Termofyzikální efekt je dán tím, že tepelná setrvačnost rašeliny je zhruba 1,5krát delší než v případě vody, čímž je umožněno mnohem lepší prohřátí postižené oblasti pohybového aparátu. Biochemický účinek pak souvisí s obsahem huminových kyselin, jež v rašelině vznikly na základě humifikačního procesu a které rovněž působí příznivě při odbourávání bolesti kloubu a jeho mineralizaci.

*"Bohdanečská rašelina vyniká dle poctivých úředně prováděných analys nad mnohé jiné velkým obsahem kyseliny mravenčí a hlavně nedoceněnou vlastností, že neobsahuje přísad zemitých, jest lehká, tak že lze ji upotřebiti a také tak se jí užívá na hrubo mleté, aniž by se ke dnu ponořila. Touto její mimořádnou vlastností docilují se výtečné výsledky v léčbě, neboť spařena jsouc a potom ochlazená na předepsanou lékařem teplotu, tuto nejen že po delší dobu udržuje, nýbrž jak přesnými a častými zkouškami zjištěno, po několika minutách i na vyšší stupeň teploty stoupá. Příčinou tohoto stoupaní teploty jest, že hrubně mleté součástky rašeliny vyzařují uvnitř utajenou vyšší teplotu, čímž neobyčejně dráždivě na pocení působí. Rašeliny se hlinitými součástkami smíšené, této vynikající vlastnosti rašeliny bohdanečské postrádají, neboť musí k upotřebení koupelí kašovitě upraveny býti, čehož důsledkem jest, že rychle chladnou."*⁶

Lázeňská budova byla zřízena z bývalého lihovaru a hlavní procedurou byly samozřejmě slatinné zábaly a koupele. První lázeňskou budovu dodnes připomíná vysoký cihlový komín, který se nachází v areálu lázní. Lékařskou péči v té době zajišťoval MUDr. Václav Pospíšil. O tři roky později zde byl zřízen velký lázeňský park, jehož plán vytvořil J. Thomayer, a k věhlasu lázní přispěla také místní laboratoř, kde se vyrá-

---

⁵ Městský archiv v Pardubicích, Fond Archiv města Bohdaneč, Karton č. 44, inv. č. 772, Zpráva o stavu lázní v Bohdanči, 1910.

⁶ Městský archiv v Pardubicích, Fond Archiv města Bohdaneč, Karton č. 44, inv. č. 772, Zpráva o stavu lázní v Bohdanči, 1910.

běly přísady do koupelí Thopinol. V roce 1906 přešly lázně pod správu Občanské záložny a nesly od této doby název "lázně Záložna bohdanečská". Občanská záložna však již v roce 1910 navrhovala "ku povznesení utěšeně se rozvíjejících lázní" vznik společnosti, která by coby vlastníků lázní zahrnovala podíl několika dalších subjektů. Valná hromada Občanské záložny se přitom usnesla, že by ráda vlastnila podíl za 100.000 korun. Dalším potenciálním účastníkem měla být Pardubická záložna, jež uvažovala o přibližně shodně velkém podílu. Stranou nechtělo zůstat také samo město Bohdaneč, když jeho městské zastupitelství, "uznávajíc velký význam lázní a vidouc zajištěnou prosperitu jejich i rychle stoupající oblibu" rozhodlo o uvolnění 100.000 korun, díky nimž byl v lázních vystavěn nový moderní vodovod s kvalitní pitnou vodou. Dalšími stotísíci korunami si pak město chtělo zajistit svůj minimálně třetinový podíl v lázních.⁷

Na základě nabídek města a Pardubické záložny navrhla valná hromada Občanské záložny utvořit společně buď akciovou společnost, nebo společnost s ručeným omezením, která by měla lázně (včetně jejich moderního vybavení) zakoupit. Potřebnou částku pak vyčíslila na 400.000 korun. Patrně nedostatečné finanční rezervy obou zmíněných záložen stály za vznikem situace, kdy se novým a jediným vlastníkem bohdanečských lázní stalo od roku 1911 město Bohdaneč. Změnou majitele došlo též ke změně názvu lázní na "Městské rašelinové lázně".

Nový vlastník pak přistoupil k vypsání veřejné zakázky na provozování lázní. S vítězem výběrového řízení byla v roce 1912 uzavřena "smlouva námezdní" a novým provozovatelem se z pověření města Bohdaneč stal MUDr. Antonín Štauch, jenž byl ustanoven ředitelem lázní a zároveň lázeňským lékařem. Za správu lázní mu byl dle smlouvy městem garantován roční příjem z lázeňské ordinace nejméně 10.000 korun a k tomu bezplatné bydlení pro celou jeho rodinu. Smlouvou mu byly dány také následující povinnosti: "1) Zdržovati se po dobu saisony v lázních, 2) léčiti lázeňské hosty, 3) míti vrchní dozor na celé lázně, 4) s panem předsedou lázeňské rady přijímati a propouštěti lázeňský personál, 5) dopisovati lékařům, 6) psáti články a lokálky do novin, raditi při insertní a jiné reklamě, 7) podávati lázeňské radě návrhy na zvelebení lázní."⁸ Účetnic-

⁷ Městský archiv v Pardubicích, Fond Archiv města Bohdaneč, Karton č. 44, inv. č. 1057, Zápis z jednání městské rady a výboru Občanské záložny v Bohdanči 18.4.1910.

⁸ Městský archiv v Pardubicích, Fond Archiv města Bohdaneč, Karton č. 44, inv. č. 1057, Smlouva námezdní, 13.1.1912.

tví lázní, především účetní knihy, vykazující výši přijatých a zaplacených lékařských poplatků ze strany pacientů, si přitom obecní zastupitelstvo žádalo vždy jednou za měsíc k nahlédnutí. K otevření lázní pod hlavičkou nového majitele byla uspořádána velkolepá oslava, u jejíž příležitosti se uskutečnil v lázeňské restauraci koncert.

V témže roce si město Bohdaneč zažádalo u C. k. okresního hejtmanství o udělení koncese k provozování živnosti hostinské a výčepní v domě čp. 6 - 7 v Bohdanči, přičemž mu bylo vyhověno. Udělená koncese obsahovala oprávnění k:

přechovávání cizinců

výčepu piva, vína a vína ovocného

podávání kávy, čaje, čokolády a jiných teplých a občerstvujících nápojů

podávání pokrmů

držení dovolených her.

Přitom si uvedené okresní hejtmanství v přípisu vymíňovalo, že je město Bohdaneč povinno "*následující opravné práce přesně a náležitě provést a mimo to dole uvedené živnostensko policejní předpisy zachovávat*:"

1) *Veškeré hostinské místnosti bud'ěž vždy v řádné čistotě udržovány a náležitě větrány.*

2) *V místnostech hostinských bud'ěž umístěna zdravotní plivátka s čistou vodou a nápisy před volným pliváním na podlahu varující.*

3) *Záchody bud'ěž zařízeny odděleně dle pohlaví, což nápisy vyznačeno býti musí a bud'ěž v náležitém stavu a čistotě udržovány.*"⁹

V době první světové války změnily lázně v Bohdanči opět svého majitele. V polovině roku 1916 je s veškerým inventářem zakoupili manželé Jaroslav Vavruška (t.č. jednoroční dobrovolník přidělený soudu C. k. krajského velitelství v Kragujevači) a

---

⁹ Městský archiv v Pardubicích, Fond Archiv města Bohdaneč, Karton č. 44, inv. č. 772, Odpověď C. k. okresního hejtmanství v Pardubicích na dopis starosty města Bohdanče, 2.7.1912.

Marie Vavrušková za celkovou částku 800.000 korun.¹⁰ Bezprostředně po skončení první světové války se však lázně vrátily zpět pod městskou správu.

Je tedy patrné, že lázeňská tradice měla na Pardubicku na počátku 20. století již dlouhou historii a o lázně zde nebyla nouze. Vývoj byl pozastaven 1. světovou válkou, kdy většina lázeňských komplexů sloužila jako lazarety pro zraněné vojáky.

1.3 Meziválečné období

Po konci 1. světové války se mnoho lázeňských komplexů přeměnilo na nemocnice. V Pardubickém kraji se jednalo například o lázně v Heřmanově Městci, které touto proměnou prošly ve 20. letech 20. století. Lázně, které si ponechaly svůj původní charakter, musely po válce většinou změnit majitele. Obce, které lázně provozovaly dříve, byly nuceny je prodat kvůli nedostatku finančních zdrojů na jejich provoz. To se týkalo například lázní Chocet, které přešly pod správu Sokolu a později v roce 1935 je koupila Československá církev husitská. Tyto změny se týkaly také Lázní Bohdaneč. *„Avšak po první světové válce nemělo městečko dostatečné finanční prostředky, a tak v roce 1919 obec prodává lázně nově utvořené akciové společnosti - Slatinné lázně v Bohdanči u Pardubic a.s. Akciová společnost neměla dlouhého trvání a nedošlo ani k žádným převratným změnám. V roce 1922 dochází k opětovnému prodeji lázní, jejich majitelem se stává Ministerstvo veřejných prací, tedy Československý stát.“*¹¹.

Ke správě lázní bylo vytvořeno Kuratorium slatinných lázní v Bohdanči v čele s Františkem Podlešákem, který byl jmenován ředitelem lázní a zároveň byl odpovědným náměstkem za Kuratorium. Již před první světovou válkou bylo zvykem provoz lázní pronajímat a nejinak tomu bylo v období meziválečném.

---

¹⁰ Městský archiv v Pardubicích, Fond Archiv města Bohdaneč, Karton č. 44, inv. č. 1191, Potvrzení městské úřadu v Bohdanči o koupi městských rašelinných lázní Jaroslavem a Marií Vondruškovými, 15.7.1916.

¹¹ Léčebné Lázně Bohdaneč: Historie lázní. LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. [online]. 2012. vyd. [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/o-nas/historie-lazni.htm>

V roce 1926 schválil stát coby nájemce lázní Antonína Šemotla a Kuratoriu (po-
tažmo novému pachtýři) udělit hostinskou a výčepnickou koncesi pro dům č. 6 a 7 v
Bohdanči s oprávněními, která se jen málo lišila od prvorepublikových zvyklostí. Anto-
nín Šemotl tak směl:

- a) přechovávat cizince
- b) podávat pokrmy
- c) čepovat pivo, víno a víno ovocné
- d) prodávat a čepovat v drobném pálené lihové nápoje
- e) podávat kávu, čaj, čokoládu a jiné teplé nápoje a občerstvení
- f) mít dovolené hry.¹²

Změna ve státní lázně se ukázala jako velmi prospěšná, lázně začala navštěvovat
větší klientela a bylo nutné rozšířit lázeňské budovy, aby odpovídaly ubytovacím náro-
kům většího počtu klientů. Roku 1928 se začalo s výstavbou nového pavilonu, který byl
slavnostně otevřen o dva roky později a pojmenován Jubilejní. Původní lázeňská budo-
va byla zbourána a Gočárova stavba naopak rozšířena o další poschodí.

Vstříc hostům vycházely lázně i dalšími způsoby: Roku 1928 povolila Zemská
správa politická v Praze Kuratoriu slatinných lázní v Bohdanči koncesi pro periodickou
dopravu osob na tratích 1) Bohdaneč - Dolany - Ždánice - Podůlšany - Libišany - Pras-
kačka - Plačice - Kukleny - Hradec Králové, 2) Bohdaneč - Živanice - Přelovice - Vej-
rov - Břehy - Přelouč (se stanovištěm v Bohdanči čp. 6, a to každoročně v období od
15.4. do 1.10. Tímto krokem se zásadním způsobem zlepšila dopravní dostupnost lázní
v lázeňské sezóně.¹³

K přilákání potenciálních návštěvníků lázní se Kuratorium snažilo v souvislosti s
nejrůznějšími příležitostmi. Jednou z takových byla například výstava tělesné výchovy a
sportu republiky československé, která se konala v Pardubicích ve dnech 31. 5. až 30. 9.
1931. Kuratorium podalo okresnímu úřadu žádost o udělení koncese periodické autobu-

---

¹² Městský archiv v Pardubicích, Fond Archiv města Bohdaneč, Karton č. 44, inv. č. 1057, Dekret o udě-
lení koncese hostinské a výčepnické, 10.10.1926.

¹³ Městský archiv v Pardubicích, Fond Archiv města Bohdaneč, Karton č. 44, inv. č. 1057, Odpověď
okresního úřadu v Pardubicích na žádost ředitelství lázní, 10.4.1931.

sové dopravy na trati Bohdaneč - Pardubice a zpět po dobu výstavy, aby návštěvníci výstavy mohli případně navštívit též přilehlé lázně. Okresní úřad však žádost zamítl s tím, že je prý o autobusovou dopravu osob na této trati dostatečně postaráno provozem poštovní automobilní linky, tudíž místní potřeba dle jeho soudu udělení žádané koncese nevyhovuje. Se svou snahou zlepšit celkovou dopravní dostupnost lázní v Bohdanči neuspělo Kuratorium i v roce 1933, když žádalo nadřízený úřad o udělení autodopravní koncese. Městská rada obce Bohdaneč opětovně rozhodla, že místní potřeba nevyžaduje zřizování dalších autodopravních koncesí.¹⁴

Na druhou stranu byla v roce 1930 okresním úřadem kladně vyřízena žádost Kuratoria o povolení k užívání tzv. restaurační kolonády (na základě příznivého a uspokojivého výsledku kolaudačního řízení uskutečněné adaptace v lázeňské restauraci), vystavěné podle plánů z roku 1928 při lázeňské restauraci v Bohdanči¹⁵, a od roku 1932 směly lázně k živnostenským účelům využívat rozšířenou hotelovou kuchyni s umývárnou, přípravnou masa a zelenin a záchody ve staré lázeňské budově č. 7.¹⁶

Celková modernizace lázní v meziválečném období se týkala jak budov samotných, tak také dalšího lázeňského vybavení a léčebných procedur. Právě na počátku 20. století dochází k řadě významných změn v procedurách, které byly umožněny na základě lékařského výzkumu.

1.4 Vývoj lázeňství v průběhu 2. světové války

V průběhu 2. světové války byla bohužel většina lázeňských míst obsazena německými vojsky a sloužila pouze pro jejich účely. V tomto období nelze mluvit o žádném rozvoji či pokroku lázeňství. Lázeňské budovy z této doby ale nenesly žádné větší známky devastace, takže po lehkých rekonstrukcích bylo možno provoz po válce opět spustit. V Pardubickém kraji postihl tento osud právě Lázně Bohdaneč a Anenskou stu-

---

¹⁴ Městský archiv v Pardubicích, Fond Archiv města Bohdaneč, Karton č. 44, inv. č. 1057, Odpověď okresního úřadu v Pardubicích na žádost ředitelství lázní, 26.4.1933.

¹⁵ Městský archiv v Pardubicích, Fond Archiv města Bohdaneč, Karton č. 44, inv. č. 1057, Udělení povolení k užívání restaurační kolonády, 26.9.1930.

¹⁶ Městský archiv v Pardubicích, Fond Archiv města Bohdaneč, Karton č. 44, inv. č. 1057, Vyjádření okresního úřadu v Pardubicích k adaptaci v lázeňské restauraci, 13.7.1932.

dánku. Některé jejich objekty sloužily jako léčebny raněných německých vojáků. V Bohdanči však lázně v omezené podobě fungovaly i nadále. V roce 1941 byla okresním úřadem v Pardubicích udělena hostinská a výčepnická koncese aktuálnímu majiteli lázní, jímž bylo ministerstvo veřejných prací v Praze. Daná koncese se vztahovala na dům čp. 6 a 7 v Bohdanči, na přilehlou restaurační zahradu lázeňského parku, na Gočárův palác a palác J. Veselého (dříve Jubilejní). Pro penzion J. Veselého (v čp. 87 Bohdanči pak byla udělena koncese k přechovávání cizinců a k lázeňskému parku lázní také koncese k provozování kuželníku, tenisových dvorců, koupaliště a ping-pongových stolů.¹⁷ Novým nájemcem ve všech zmíněných lázeňských zařízeních byl schválen Josef Krčmář¹⁸, který tam vystřídal Antonína Šemotla, působícího zde od roku 1926.

Euforie, která nastala po konci války, velmi napomohla tomu, že byly lázeňské služby a provoz velmi rychle obnoveny a začala se do nich opět vracet široká klientela. Lázně jsou dále rozšiřovány a modernizovány. Například v Lázních Bohdaneč byl roku 1947 přistavěn pavilon Langer, který je, samozřejmě po několika rekonstrukcích, v provozu až do dnešní doby. Ačkoli v některých lázních byl provoz opět spuštěn bezprostředně po válce, neplatí tento fakt celoplošně. 2. světová válka znamenala přerušení a velkou mezeru ve vývoji lázeňství, která byla ještě prohloubena v následujících desetiletích komunistického režimu. Lázeňská kultura se již nikdy nevrátila do stavu, v kterém se nacházela na počátku 20. století. Tedy do stavu, kdy byl pobyt v lázních velmi důležitou součástí kulturního a politického života.

1.5 Vývoj lázeňství na Pardubicku po roce 1948

Celý vývoj lázeňství po roce 1948 je definován zákonem č.125/1948. Jedná se o zákon o znárodnění přírodních léčivých zdrojů a lázní a o začlenění a správě konfisko-

---

¹⁷ Městský archiv v Pardubicích, Fond Archiv města Bohdaneč, Karton č. 44, inv. č. 2851, Udělení hostinské a výčepnické koncese ministerstvu veřejných prací v Praze, 28.5.1941.

¹⁸ Městský archiv v Pardubicích, Fond Archiv města Bohdaneč, Karton č. 44, inv. č. 2851, Schválení pachtýře Josefa Krčmáře, 27.5.1941.

vaného lázeňského majetku. Všechny lázeňské objekty tímto zákonem přechází do vlastnictví státu, který se stává jejich výhradním vlastníkem a provozovatelem. „*Československé lázně byly podle zákona číslo 125 znárodněny již v roce 1948. V tomtéž roce vytvořil zákon o národním pojištění nové podmínky pro organizaci lázeňské péče. O tři roky později, roku 1951, zákon číslo 103 včlenil lázeňskou péči do jednotného systému léčebné a preventivní péče- a to potom definitivně zakotvil historický zákon číslo 20 „Péče o zdraví lidu“ z roku 1966.*“¹⁹ V dalších letech roste tendence vytvořit z lázní spíše zdravotnická zařízení, která by fungovala po celý rok. Teprve v 60. letech jsou k léčebným procedurám přidány další doplňkové služby, které nemusely přímo souviset s jejich léčebným účelem. V této etapě se lázeňství pomalu ale jistě dostává do krize, která byla způsobena mnoha faktory. Především skutečností, že pobyt v lázních byl hrazen z veřejných prostředků. Finanční prostředky na údržbu, modernizaci a rozvoj lázeňských objektů pak chyběly. Dále také tím, že lázně nebyly schopné pokrýt poptávku v celé její výši. Dalším aspektem sestupné tendence lázeňství byla skutečnost, že v čele těchto subjektů mohl stát pouze člověk s titulem MUDr., což je z ekonomického hlediska velice kontraproduktivní. Ačkoli nebyla dobová situace ideální, Lázně Bohdaneč zůstaly oblíbeným lázeňským místem. Do provozu byl uveden pavilon Langer a všechny kolonády byly zatepleny. Roku 1959 přešla správa těchto lázní pod lázně Velichovky a o čtyři roky později pod Poděbrady. V tomtéž roce získaly Lázně Bohdaneč status lázeňského města. V době okupace Československa sovětskými vojsky, byly Lázně Bohdaneč zabaveny sovětskou armádou a byly zde zbudovány kasárny.

1.6 Vývoj lázeňství na Pardubicku po roce 1989 až po současnost

*„Na základě celospolečenských přeměn po roce 1989 byly lázně privatizovány a celá řada lázeňských objektů se vrátila původním majitelům, kteří mnohdy žijí v zahraničí. Do privatizace vstupovalo 22 lázeňských společností.“*²⁰ Rok 1989 byl tedy pře-

¹⁹ HOŘEJŠÍ, Jaroslav, Havran PAVOL. *Československé kúpele - lázně = Československé kurorty = Tschechoslowakische kurorte*. 1. vyd. Czechoslovak spas, 1987. ISBN 80-7277-048-9. str. 15

²⁰ BERÁNEK, Josef. COT business: Časopis COT business. [online]. 2012. vyd. [cit. 2013-06-09]. Dostupné z:

lomovým pro lázeňskou péči, která se začala navracet do rukou soukromých majitelů. Tato změna způsobila také příliv zahraničních investorů, kteří projevíli zájem investovat do českého lázeňství. Ne vždy ale proces privatizace proběhl bez potíží, což způsobilo zánik mnoha lázeňských subjektů. Hlavním úkolem majitelů lázní byla rozsáhlá modernizace a zajištění dostatečného množství doplňkových služeb, které by vyhovovaly modernímu standardu. Koncept lázeňských služeb se stává nedílnou součástí cestovního ruchu a musí být mnohem víc zasazen do regionálního rámce.

Lázně Bohdaneč prošly touto transformací bez větší újmy v roce 1992, kdy vznikla akciová společnost Léčebné Lázně Bohdaneč, která lázně vlastní až do současnosti.

2. Význam lázeňství na Pardubicku

2.1 Ekonomicko-politický význam

Lázeňství, jako součást cestovního ruchu patří mezi velmi důležitá odvětví ekonomiky regionu, ve kterém se nachází lázeňské zařízení. Cestovní ruch zahrnuje široké spektrum profesí a služeb, a je napojen na mnoho dalších hospodářských činností v regionu. Zabírá taková odvětví, která ani na první pohled s cestovním ruchem a lázeňstvím nemohou mít nic společného. Jedná se ku příkladu o stavebnictví, kulturu, dopravu a mnoho dalších odvětví, která vytváří produkty související s lázeňstvím, coby součástí cestovního ruchu. I když se na lázeňství podílejí některé velké společnosti, většinu služeb zajišťují střední a malé podniky.

Lázeňství, podobně jako cestovní ruch není samostatným ekonomickým odvětvím, ale zahrnuje prakticky skoro všechny sféry sociálního a ekonomického života. Lázeňství má veliký význam pro domácí cestovní ruch, ale i pro příjezdový cestovní ruch. Nabídka služeb lázeňských zařízení a krajina v níž se nacházejí jsou významnými atraktivitami jednotlivých regionů, ale i českého lázeňství jako celku. Lázeňství představuje velmi významný zdroj příjmů pro státní, regionální i osobní sektor. Lázeňství se podílí na tvorbě devizových příjmů a HDP.²¹ Lázeňství patří do ekonomického sektoru, který má veliký potenciál růstu. Jelikož je lázeňství obor, který je náročný na kvalifikovanou a specializovanou lidskou pracovní sílu (management, lékaři, maséři), poskytuje množství pracovních míst v oblasti. Dalším významem lázeňství je, že značnou měrou stimuluje investiční činnost v regionu. Velké množství projektů svým významem přesahuje možnosti a rámec lázeňského zařízení svojí náročností.

Shrnutí ekonomických přínosů lázeňství pro region :

- Snižuje nezaměstnanost
- Významně ovlivňuje příjezd turistů do regionu

---

²¹ Hrubý domácí produkt

- Je potenciálem pro zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva v regionu
- Svojí činností se podílí na tvorbě hrubého domácího produktu
- Je zdrojem devizových příjmů
- Tvoří příjem do regionálního i státního rozpočtu
- V případě návštěvy zahraničních turistů a spokojenosti se službami zvyšuje kredit země v zahraničí

Význam lázeňství na Pardubicku nedosahuje takové úrovně jako v západočeské oblasti, ale jeho význam spočívá v konkrétním léčebném oboru. Lázeňství představuje komplexní systém služeb, které jsou součástí cestovního ruchu. Kromě zdravotních služeb, které jsou na prvním místě, jsou to dále služby ubytovací a stravovací. Charakterem svých služeb totiž lázeňství významně přispívá ke snižování sezónnosti v regionu. Jelikož lázeňství zabírá velice široké spektrum služeb činní ze sebe velice zajímavou ekonomickou součástí cestovního ruchu.

2.2 Sociálně-kulturní význam

Lázeňská zařízení plní nejen funkci ozdravných zařízení, ale také, a to velkou měrou plní funkci kulturních zařízení. Velmi významnou měrou lázeňská péče napomáhá ke snižování potřeby užívání léků. Slouží nejen k odpočinku a relaxaci, ale také se při různých kulturních a společenských akcích setkávají lidé z celé země. Ať už lázeňští hosté, ale i obyvatelé regionu, ve kterém se lázeňské zařízení nachází, kteří přišli navštívit kulturní program lázní. Jedná se o kulturní a společenské akce nejrůznějšího charakteru. Odborné přednášky a kurzy, taneční večery, divadelní představení, výstavy a vernisáže, koncerty a mnoho dalších akcí různého charakteru.

2.2.1 Kulturní akce pořádané Léčebnými lázněmi Bohdaneč a.s.

Personál lázní se denně stará o volný čas klientů zařízení a na každý den je připraven doprovodný program. V areálu je k dispozici Centrum volnočasových aktivit, ve kterém se nachází elektronické šipky, stolní fotbálek, biliard a stolní tenis. O doprovodný program lázní se stará oddělení pro PR a volnočasové aktivity.

Významné akce pořádané Léčebnými lázněmi Bohdaneč a.s. pro rok 2013 :

- 18. – 19. 1. 2013 Seminář pro praktické a odborné lékaře
- 24. – 25. 1. 2013 Lékařské konference na téma kineziologie
- 23. 2. 2013 Reprezentační ples lázní
- 4. 5. 2013 Slavnostní otevírání lázeňské sezony
- 21. 9. 2013 Den pro zdravý pohyb²²

---

²² Kultura: Významné akce v roce 2013. *Léčebné Lázně Bohdaneč a.s.* [online]. 2013. vyd. 2013 [cit. 2013-06-11]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/vse-o-pobytu/kultura/vyznamne-akce-v-roce-2013.htm>

Tabulka č. 1 Kulturní akce Léčebných lázní Bohdaneč na měsíc červen 2013

7.6.	14:00	recepce	Exkurze do areálu Rybničního hospodářství	zdarma
	15:00	kino	Léčení hudbou - kurz muzikoterapie	30 Kč
	18:30	sál	Harmoniky a zpěv	20 Kč
8.6.	15:00	recepce	Procházka: Gočárův okruh s průvodcem	zdarma
	19:00	sál	UNI STAR-taneční večer	50 Kč
	14:00	park	KV Band-promenádní koncert	zdarma
10.6.	15:00	recepce	Historická prohlídka lázní s průvodcem	zdarma
	19:00	sál	Petr Borovec: Peru - cestopisná přednáška	30 Kč
11.6.	15:00	salonek	Výtvarná dílna:Dřevěné květiny	zdarma
	19:00	sál	Med - přednáška s ochutnávkou	30 Kč
12.6.	19:00	kino	Přednáška: Magnetoterapie	zdarma

	19:00	sál	Přednáška: Radek Hampl - Lázeňští čápi	30 Kč
21.6.	15:00	kino	Léčení hudbou-kurz muzikoterapie	30 Kč
	19:00	sál	GALAXIE-taneční večer	50 Kč
22.6.	19:00	sál	GALAXIE-taneční večer	50 Kč
	14:00-16:00	park	Pouta-promenádní koncert	zdarma
24.6.	13:00	recepce	Historická prohlídka lázní s průvodcem	zdarma
	19:00	sál	Přednáška: Magnetoterapie	zdarma
25.6.	13:30	recepce	Vyjíždka po Labi na lodi Arnošt z Pardubic	120 Kč
	15:00	salonek	Výtvarná dílna: Travňáci	zdarma
26.6.	18:30	sál	Harmonika a zpěv - 20 Kč	
26.6.	19:00	atrium kavárny	B-TRIO (dříve Brzdaři)-taneční a poslechový večer nejen ve stylu country spojený s grilováním	50 Kč
27.6.	15:00	recepce	Exkurze do pivovaru Pernštejn	100 Kč

	19:00	sál	Šalom Izrael-cestopisná přednáška	30 Kč
28.6.	14:00	recepce	Exkurze do areálu Rybničního hospodářství	zdarma
	19:00	sál	Beerberries-koncert	50 Kč
	19:00	sál	Dou Scarabeus-taneční večer	50 Kč
	13:00	recepce	Vycházka:Pardubice - stezka Viléma z Pernštejna	zdarma
30.6.	14:00 - 16:00	park	KV Band-promenádní koncert - zdarma	

Zdroj : Léčebné Lázně Bohdaneč a.s. LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Kultura: Kulturní akce ČERVEN* [online]. 2013. vyd. [cit. 2013-06-11]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/vse-o-pobytu/kultura/kulturni-akce-cerven.htm>

Veškerý doprovodný program je přístupný nejen zákazníkům Léčebných Lázní Bohdaneč a.s., ale je i volně přístupný pro veřejnost.

2.3 Historický význam

Využívání přírodní léčivé slatiny, nebo termálních a chladných minerálních pramenů k léčebným a relaxačním účelům má na území České republiky dlouholetou historii. Lázeňství je do určité míry výhradně záležitostí Evropy a Japonska, jelikož jinde ve světě nebylo užívání těchto přírodních zdrojů v takové oblibě. Cílené využívání přírodních léčivých zdrojů je známo už do středověku. V této době byly budovány jedny z prvních provizorních přístřešků na prameny minerální a léčivé vody. Lidé tuto vodu sbírali do kádí a bazénků. Takový to pramen se nacházel v obci Lukovna. Tento pramen měl obrovský regionální význam.

Lázně tehdejší doby nebyly pouze místem odpočinku a očisty, ale také poskytovaly služby nejrůznějšího charakteru. Lazebníci poskytovali služby jako holiči, ale také jako lékaři, kdy prováděli v tehdejší době základní lékařský úkon a to pouštění žilou. Naopak lazebnice byly schopny také poskytnout nejrůznější spektrum služeb, i když se spíše jednalo o služby tělesného charakteru. Právě proto bylo v těchto dobách lázeňství také spjato s šířením pohlavních chorob. V této době dochází k úpadku lázeňství. Do konce je zastáván názor že voda není vhodná ani pro hygienickou očistu těla.

Nový rozvoj lázeňství přišel s dobou osvícenství. Osvícenci se postarali o propagaci znovuzavedení osobní hygieny a s tím je spojen i nový zájem o vlastní tělesnou schránku. V době osvícenství byl považován na způsob léčby i pobyt ve volné přírodě mimo města. A právě tímto způsobem se vrátila popularita lázním, které se nacházely na čerstvém vzduchu ve volné přírodě. Změnil se také způsob vnímání léčivých účinků. Léčebný efekt nebyl vnímán už pouze z užívání léčivých pramenů a aplikováním slatiny, ale lázně se staly centry společenského života. Proto začaly vnikat kolonády a první ubytovací zařízení. K nejpočetnější skupině návštěvníků lázní patřila šlechta. Od 19. století se ke šlechtě přidávají ve stále větší míře zástupci buržoazie. Z lázeňské činnosti se stává velmi výhodný způsob obživy a proto jsou ve velké míře hledány nové léčivé prameny a zdroje slatiny. Lázeňská zařízení v této době zajišťovaly dvě funkce. A to funkci léčebnou a rehabilitační a neméně důležitá funkce byla funkce společenská. Dochází k rozšiřování doplňkových služeb. Hosté lázní se mohou bavit sportem a společenskými hrami. V této době je pobyt v lázních značně prestižní společenskou záležitostí. Spojeno je především s dodržováním etikety, reprezentací zevnějšku odpovídajícím módním oděvem a zapojením se do společenského života lázní. I přes tato přísná pravidla, která byla zavedena v lázeňských zařízeních, byla šlechta velmi uvolněná a přivítává k členům buržoazie a stavů. Za normálních okolností se šlechta od příslušníků této společenské vrstvy distancovala. Ale při pobytu v lázeňských zařízeních bylo běžné, že se příslušníci šlechty účastnili hovorů s těmito nižšími společenskými vrstvami a dokonce byli ochotni při bálech si zatančit i s nejnižší postaveným občanem, pokud byl čistě oblečen. Proto jsou lázně považovány za jedno z prvních prostředí, kde docházelo

k vzájemnému styku různých společenských vrstev. Po zavedení železnice se z Pardubic stává významný železniční uzel. Proto doprava do lázeňského zařízení mnohem jednoduší a odpadáva zdlouhavé cestování. Po vypuknutí 1. světové války byla většina lázeňských zařízení proměněna lazarety pro zraněné vojáky Rakouska – Uherska a sloužila pro jejich rekonvalescenci. 1. světovou válkou končí zlatá éra lázeňství. Lázeňští hosté se sice vrátili do lázní, ale chod lázní byl poznamenán změnou politických poměrů v Evropě. Byly vytvořeny bariery mezi jednotlivými státy Evropy. Nepříznivou situací pro lázeňství v regionu byla i hospodářská krize, která probíhala ve 30. letech 20. století. V průběhu hospodářské krize zaznamenaly lázně velký propad v návštěvnosti. V průběhu 2. světové války byly lázně opět proměněny na ozdravovnu pro raněné německé vojáky. Krátké období po konci války bylo novou nadějnou érou na rozvoj lázeňství a tím i celého regionu. Situace se však změnila po únoru roku 1948. Nejvíce situaci ovlivnila reforma a centralizace zdravotnictví. Dochází k zestátnění lázeňských zařízení, která byla doposud s soukromým vlastnictvím a změnil se také profil klientů lázní. Místo zákazníků, kteří si pobyt v lázeňském zařízení hradili ze svých vlastních zdrojů, navštěvovali lázně převážně pacienti, kteří měli pobyt hrazen ze zdravotního pojištění. Ztrácí se i význam lázní jako centra společenského dění. Převažuje léčebný a ozdravný charakter. Po privatizaci lázní začíná opět začíná převažovat klientela hradící si pobyt z vlastních zdrojů.

Historický význam lázeňství na Pardubicku je patrný do dnešní doby. Lázně zažívaly zlatou éru, o které svědčí návštěvy významných osobností své doby, byly budovány moderní budovy od známých architektů. Díky lázeňství byla zavedena pravidelná autobusová doprava mezi městem Lázně Bohdaneč a Pardubicemi. Rozkvet lázeňství sebou přinesl i zlepšení životní úrovně místních obyvatel díky vytváření nových pracovních míst. Lázně celkově velmi pozitivně ovlivňovaly dění v regionu už od svého založení.

3. Město Lázně Bohdaneč

Město Lázně Bohdaneč leží asi 10 kilometrů západně od Pardubic, největší metropole Pardubického kraje. Jedná se o menší město, které k 1. 1. 2012 čítalo 3365 obyvatel a správně spadá pod okres Pardubice.

Historický vznik města není doložen, ale první písemná zmínka se dochovala z roku 1264 a další z roku 1343, ta hovoří o sporu mezi občanem Křížem a místním farárem. Největší rozkvět město zažilo za dob pánů z Pernštejna, kteří město koupili v roce 1491 a udělili mu mnohá privilegia a podpořili v oblasti řemeslnou výrobu a obchod. Zřejmě nejdůležitějším počinem pánů z Pernštejna, konkrétně Viléma z Pernštejna, bylo založení místního rybníčního hospodářství, z kterého tento region čerpá dodnes. Dalším významným mezníkem bylo založení místních lázní v roce 1897, které z velké části určují ráz tohoto města a zároveň poskytly možnost zaměstnání mnoha místním obyvatelům. Zajímavostí je také první česká pravidelná autobusová linka, která byla zavedena mezi Lázněmi Bohdaneč a Pardubicemi. Důležitými daty v novodobé historii města jsou roky 1963, kdy Lázně Bohdaneč získaly status lázeňského města, dále rok 1971, ve kterém se Lázně Bohdaneč staly městem, a pak rok 1980, kdy byly oficiálně přejmenovány na Lázně Bohdaneč.

Znak města je rozpůlený, v levé části se nachází zlatý žebřík, v pravé potom červeno-bílá šachovnice. Podoba znaku vychází z historického vlastnictví, protože červeno-bílou šachovnici měli ve znaku páni z Miletínka, kteří město vlastnili v 15. století. Zlatý žebřík pak náležel pánu z Landštejna, který byl také po krátkou dobu pánem města. Městský znak je dále doplněn andělem, s červeným a černým křídlem, který značí lásku, zlatou korunou, která symbolizuje moc a černým orlem, který je obrazem síly.

V dnešní době je starostkou města Ing. Květoslava Jeníčková a ve městě funguje několik občanských iniciativ jako TJ Sokol Lázně Bohdaneč či Junák. Město má svou vlastní Jednotku sboru dobrovolných hasičů Lázně Bohdaneč

3.1 Charakteristika oblasti

Město Lázně Bohdaneč leží ve východní části Polabí a správně spadá pod Pardubický kraj, který se rozkládá na východě Čech, ale částečně již zasahuje do oblasti Moravy. Kraj je rozdělen na okresy Chrudim, Svitavy, Ústí nad Orlicí a Pardubice.

Krajina je tvořena především pahorkatinami a vrchovinou, které se postupně snižují a mění v nížiny kolem toku řeky Labe, což dodává krajině charakteristický ráz, který je pro svou rozmanitost lukrativní pro potřeby cestovního ruchu. Dominantou kraje je masiv Králického Sněžníku, který leží na hranicích s Polskem a zároveň je třetím nejvyšším pohořím České republiky. Tento masiv se na severozápadě mění v Orlické hory a na jihu se rozkládá Českomoravská vysočina, která začíná Železnými horami. Z hlediska cestovního ruchu jsou tedy tyto oblasti vyhledávané především kvůli zimním sportovním aktivitám. „*Centra zimní rekreace jsou soustředěna především v Orlických horách a v oblasti Králického Sněžníku, kde má „bílý sport“ také nejdelší tradici. Širokou nabídkou ubytování, sjezdovek a lyžařských vleků jsou známy sportovní areály v Čenkovicích, Dolní Moravě a v Jablonném nad Orlicí. Lyžovat se ovšem dá i na jihu kraje, v Železných horách. Nejvýznamnějším turistickým centrem je zde lyžařský areál u Hlinska.*“²³

Kraj je z hlediska cestovního ruchu atraktivní také svou nabídkou letních sportů a vyžití. Jedná se především o vodní sporty, které lze provozovat na řekách Divoká Orlice či Chrudimka. V kraji vznikly ve druhé polovině 20. století tzv. písničky, které slouží ke koupání či windsurfingu. Jedná se například o umělá jezera u Opatovic, u Hrádku či v Mělicích.

Pardubický kraj si, i přes značný hospodářský rozvoj, dokázal uchovat a uchránit své přírodní bohatství, které je vyhledávaným turistickým cílem. V dnešní době jsou v Pardubickém kraji vyhlášeny tři chráněné krajinné oblasti (Orlické hory, Žďárské vrchy, Železné hory) a deset přírodních parků. „*Přírodní parky jsou zřizovány dle zákona o ochraně přírody a krajiny v oblastech s významnými soustředěnými estetickým a přírodními hodnotami. Tyto části krajiny propojují ve vzájemné harmonii přírodní, kultur-*

---

²³ VOREL, Petr. *Navštivte Pardubický kraj*. Pardubice: Pardubický kraj, 2006. str. 11

ni i historické prvky a nabízejí tak bohaté možnosti poznání, odpočinku i aktivního využití.“²⁴. Jedná se o následující přírodní parky: Bohdalov- Hartinkov, Doubrava, Heřmanův Městec, Jeřáb, Králický Sněžník, Lanškrounské rybníky, Orlice, Suchý Vrch a Buková Hora, Údolí Krounky a Novohradky a Údolí Křetínky.

Další atraktivitou Pardubického kraje jsou kulturní a historické památky, kterých se v kraji nachází velké množství. Namátkou se jedná o hrad Litice, který se nachází na ostrohu řeky Orlice. Dále hrad Kunětická hora, Svojanov či zřícenina hradu Košumberk. Vyhledávanou historickou památkou je areál renesančního zámku v Litomyšli, který je zapsán do seznamu kulturních památek UNESCO. Kulturní a historickou podobu kraje pak dokreslují církevní památky, například Rotunda sv. Kateřiny v České Třebové nebo Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Chrudimi.

Pro rozvoj doplňkových služeb lázeňství v tomto kraji jsou ale stěžejní přírodní, kulturní a historické památky, které se nacházejí v blízkém okolí Lázní Bohdaneč či přímo ve městě. Vzhledem k dlouhé historii města a jeho významu v minulosti, můžeme ve městě nalézt řadu památek. Hned na náměstí stojí barokní kostel sv. Máří Magdalény, který pochází z 18. století. Dále renesanční radnice, kterou zdobí barokní průčelí, které bylo přistavěno po požáru v roce 1772.

Okolí města je také charakteristické soustavou rybníků, které pocházejí z 16. století a v dnešní době tvoří přírodní rezervaci Bohdanečský rybník a rybník Matka, která byla vyhlášena roku 2005 a je zároveň ornitologickou rezervací, která slouží k ochraně hnízdišť ohrožených druhů ptactva.

---

²⁴ VÍTEK, Jan. *Přírodní parky Pardubického kraje*. Brno: Tiskdruck Velímský, 2007. ISBN 978-80-87051-18-4. str. 15

3.2 Léčebná specifikace

*Lázně Bohdaneč jsou slatinné lázně s prameny termální minerální vody.*²⁵. Jedná se tedy o lázně, které svou léčebnou specifikaci zakládají především na slatinných zába-
lech a koupelích, k čemuž jim slouží bohatá ložiska slatiny, která se nacházejí
v přilehlém okolí. Přísun minerální vody zajišťují dva artéské vrty. Jedná se o vrt „Pa-
nenka“, který je hluboký 347,5m a disponuje vodou o teplotě 21°C. Jelikož tento vrt
nebyl dostatečný k tomu, aby pokryl spotřebu lázní, byl v 70.letech 20.století vyhlouben
nový vrt zvaný „Nová Panenka“.

Lázně Bohdaneč na svých webových stránkách uvádějí: „*Léčebné lázně Bohdaneč
slouží k léčbě pohybového aparátu s orientací na zánětlivá revmatologická onemocnění,
artrózu, vertebrogenní syndromy, Bechtěrevovu nemoc. Zajišťují léčbu dlouhodobých
potíží, předoperačních i pooperačních stavů a poúrazovou rehabilitaci. Velmi dobrého
jména dosáhly v oblasti rehabilitace totálních endoprotéz.*“²⁶

Služby jsou tedy přizpůsobeny této specifikaci a lázně nabízejí následující léčebné
procedury:

Diadynamik: Dle předpisu lékaře se aplikuje uvedený druh proudu přes elektrodu při-
loženou na postižené místo. Intenzita se volí podle subjektivní snášenlivosti klienta.²⁷

Galvanizace: Je elektroléčebná metoda spojující účinky galvanického (stejnoseměrného)
proudu s účinkem teplé vody, hydrostatického tlaku a hydrostatického vztlaku.²⁸

---

²⁵ BUCHAROVIČ, Stanislav a Stanislav WEISER. *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, Moravě a ve Slezku*. 1. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-048-9. str. 179

²⁶ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *O nás: Současnost lázní* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Do-
stupné z: <http://www.llb.cz/o-nas/soucasnost-lazni.htm>

²⁷ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Procedury: Léčebné procedury* [online]. 2012 [cit. 2013-06-
09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-procedury/procedury-s-lekarskou-konzultaci.htm>

²⁸ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Procedury: Léčebné procedury* [online]. 2012 [cit. 2013-06-
09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-procedury/procedury-s-lekarskou-konzultaci.htm>

Interferenční proudy: Inteferenční proudy působí na bolest, lépe prokrvují oblast, kde se proud přímo aplikuje, a tímto postupem zlepšují metabolické vlastnosti tkáně.²⁹

Lokální aplikace kryoterapie: Procedura, při níž se přikládají studené obklady na klouby nebo na poúrazová místa.³⁰

Magnetoterapie: Léčebná procedura, která využívá specifických účinků pulzního magnetického pole na fyziologické mechanismy a procesy na úrovni systémů, orgánů, tkání, buněk a molekul.³¹

Parafín: Jedná se o lokální termoterapii. Aplikuje se ve formě obkladu na ruce, předloktí, kolena nebo kotníky při teplotě 54°C.³²

Plynové injekce: Místní aplikace plynu– lékařského oxidu uhličitého. Za použití velmi tenké, jednorázové jehly se vpraví do podkoží množství 10 – 100 ml plynu.³³

Skotský střík: Střídavá masáž studenou a teplou vodou, která vede ke zlepšení prokrvení organismu.³⁴

Solux: Použití lokálního tepla z infračerveného zářiče se využívá jako předeřtátí před trakcí, u lumbagií apod.³⁵

Slatina v zábalové vaně: Bohdanečských slatinný zábal léčí celkovým prohřátím organismu. Teplota slatiny se pohybuje od 39 do 41 stupňů celsia, podle předpisu lékaře.³⁶

---

²⁹ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Procedury: Léčebné procedury* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-procedury/procedury-s-lekarskou-konzultaci.htm>

³⁰ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Procedury: Léčebné procedury* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-procedury/procedury-s-lekarskou-konzultaci.htm>

³¹ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Procedury: Léčebné procedury* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-procedury/procedury-s-lekarskou-konzultaci.htm>

³² LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Procedury: Léčebné procedury* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-procedury/procedury-s-lekarskou-konzultaci.htm>

³³ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Procedury: Léčebné procedury* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-procedury/procedury-s-lekarskou-konzultaci.htm>

³⁴ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Procedury: Léčebné procedury* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-procedury/procedury-s-lekarskou-konzultaci.htm>

³⁵ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Procedury: Léčebné procedury* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-procedury/procedury-s-lekarskou-konzultaci.htm>

Perličková koupel a suchý zábal: Koupel o teplotě 37°C v přírodním léčebném zdroji – minerální vodě.³⁷

Lázně dále nabízí velké množství koupelí (slatinná, Kneippova bylinná, uhličitá, sirná), zábalů (rašelinové obklady) a masáží.

3.3 Ubytovací služby

Lázně Bohdaneč jsou rozlehlým komplexem budov, které jsou spojeny krytou lázeňskou kolonádou, která je v zimních měsících vyhřívána. Komplex lázní je tvořen čtyřmi pavilóny, které nabízejí více možností ubytování. Vstupní budovou areálu je pavilón Veselý, kde se, kromě místností spojených s léčebnými procedurami, nachází vstupní hala, recepce, ubytovací kancelář, 95 pokojů kategorie standart a 9 pokojů kategorie standart plus. Kategorie standart klientům nabízí ubytování v jedno či dvoulůžkových pokojích, kde mají k dispozici sprchu, WC, televizi, telefon, internet a lednici. Pokoje, které spadají do kategorie standart plus jsou dvoulůžkové a nabízejí navíc manželskou postel a volný vstup do sauny a whirlpoolu.

Pokoje typu standart nalezneme i v Jubilejním pavilonu, kde jich je k dispozici 101. Klienti si mohou vybrat z jedno či dvoulůžkových pokojů, které splňují požadavky této kategorie. Chybí zde však přístup na internet.

Další možnost ubytování nabízí Bílý pavilón, kde jsou ubytovací prostory rozděleny do kategorií A a B. První zmiňovaná kategorie sestává z 31 dvoulůžkových a 4 jednolůžkových pokojů, které mají vlastní sociální zařízení, telefon a televizi. Kategorie B pak nabízí 8 jednolůžkových pokojů s telefonem. Sociální zařízení je umístěno na poschodí a televizi si klienti mohou půjčit za poplatek.

---

³⁶ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Procedury: Léčebné procedury* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-procedury/procedury-s-lekarskou-konzultaci.htm>

³⁷ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Procedury: Léčebné procedury* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-procedury/procedury-s-lekarskou-konzultaci.htm>

Poslední budovou s možností ubytování je pavilón Gočár, kde jsou k dispozici 2 jednolůžkové a 50 dvoulůžkových pokojů. V místnostech je k dispozici telefon a televize, kterou je možno si vypůjčit za poplatek. Sociální zařízení je umístěno na poschodí.

Lázně Bohdaneč tedy celkem nabízejí svým klientům 572 lůžek, které jsou rozděleny do několika kategorií, které poskytují širší možnost výběru.

Jelikož jsou lázně specializované na poruchy pohybové aparátu, nachází se všech budovách výtah, který pacientům usnadní pohyb po areálu. Dále v lázních, vzhledem k jejich léčebnému charakteru, platí zákaz kouření.³⁸

3.4 Doplnkové služby

Ačkoli jsou Lázně Bohdaneč zaměřeny především na léčbu, jejich cílem je také poskytnout klientům možnost odpočinku a relaxace. Tomu jsou přizpůsobeny další služby, které areál nabízí. Pro účel stravování je v pavilónu Veselý zřízena restaurace a kavárna, kde si klienti mohou vybrat z širokého jídelního a nápojového lístku. Především pro dámskou klientelu je k dispozici kadeřnictví, kosmetika a nehtové studio. Dále zde nalezneme prodejnu denního tisku, kosmetiky a upomínkových předmětů. Jelikož je okolí Lázní Bohdaneč vhodné pro cyklistiku, nabízí areál lázní i půjčovnu a úschovnu kol.

Především za účelem poskytnutí relaxace je součástí služeb i wellness centrum, které nabízí různé druhy masáží, koupelí a zábalů. Součástí centra je také bazén a solná jeskyně.³⁹

---

³⁸ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Vše o pobytu: Ubytování* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/vse-o-pobytu/ubytovani.htm>

³⁹ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Vše o pobytu: Ubytování* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/vse-o-pobytu/ubytovani.htm>

3.5 Kulturní atraktivita

V lázeňském programu nejsou opomenuty ani kulturní aktivity, které pacientům příjemnější pobyt. Tyto aktivity by se daly pomyslně rozdělit do dvou skupin. První z nich jsou aktivity, které se konají přímo v areálu a využívají jeho možnosti. V pavilónu Veselý se nachází společenský sál, ve kterém se konají taneční večery a plesy. Dále se klienti mohou zúčastnit koncertů, filmových večerů či výtvarných dílen. Díky reprezentačním prostorům se zde také často konají lékařské konference či přednášky o zdraví, které jsou přístupné veřejnosti. Se zdravím se také pojí Den pro zdravý pohyb, který lázně pořádají. Další skupinou aktivit jsou ty, které nabízí okolí lázní. Vzhledem k tomu, že se Lázně Bohdaneč nachází v krajině, která je bohatá na historické a kulturní památky, jsou součástí programu také komentované prohlídky a vycházky. Klienti si tak mohou projít samotné lázně s průvodcem, který je seznámí s jejich historickým vývojem. Dále mohou navštívit města Pardubice, Hradec Králové a Chrudim či zámek Hrádek u Nechanic.

Ke kulturnímu prostředí přispívá také festival On the road, který je pořádán občanským sdružením Dea Dealbata a probíhá v Lázních Bohdaneč na přelomu srpna a září.⁴⁰

3.6 Sportovní atraktivita

Jelikož jsou lázně zaměřeny také na rehabilitaci, je zde široká nabídka sportovních služeb. Kromě fitcentra a bazénu, které se nacházejí přímo v areálu, probíhají v lázních také sportovní odpoledne, která jsou zaměřena více na zábavu. Jedná se především o bowling. Jelikož jsou Lázně Bohdaneč obklopeny velkým komplexem zahrad, které jsou vhodné pro NordicWalking, jsou v areálu k zapůjčení hole pro tuto sportovní aktivitu. Dále se v okolí lázní nachází golfové hřiště. Jedná se o Golf Club Pardubice, kde se nachází 9 ti jamkové odpaliště. „*Golfové hřiště je velmi citlivě zasazeno do zajímavé*

---

⁴⁰ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Vše o pobytu: Ubytování* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/vse-o-pobytu/ubytovani.htm>

přírodní lokality v těsné blízkosti Lázní Bohdaneč a nabízí skutečně sportovní zážitek. Hřiště patří k nejnáročnějším v České republice (CR 73, SR 129), je ale projektováno tak, aby bylo "milosrdné" pro hráče s vysokým HCP a jeho obtížnost se zvyšuje pro hráče s nízkým HCP".⁴¹Na tomto hřišti probíhá každoročně turnaj Golf tour, který klientům lázní poskytuje bonusy formou slevových poukazů. Okolí lázní je také příznivě nakloněno cykloturistice. V okolí lázní je vytvořena síť osmi cyklotras „Podél Opatovického kanálu“, která cyklisty provede kolem nejdůležitějších pamětihodností a přírodních památek. Příkladem může být trasa 4039, která vede přes Lázně Bohdaneč, kolem Národní přírodní rezervace Bohdanečský rybník a končí v Přelouči.

Dalším sportovním vyžitím, které je v okolí k dispozici, mohou být vyjížďky na koních, které nabízí Westernový ranč pana Vladimíra Štusáka.⁴²

3.7 SWOT Analýza Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.

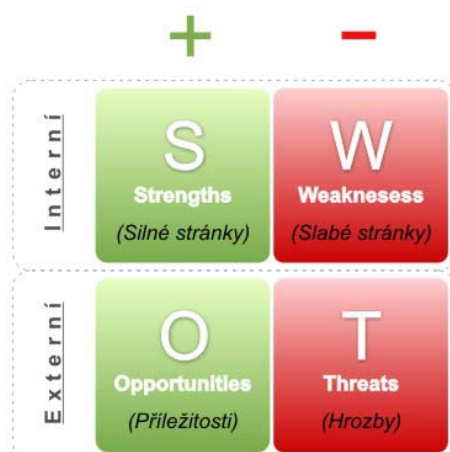
SWOT analýza je metoda jejíž pomocí lze identifikovat silné a slabé stránky, hrozby a příležitosti spojené s určitým projektem, zaměřené na určitou politiku nebo typ podnikání. SWOT analýza spočívá v ohodnocení jednotlivých faktorů, které jsou rozděleny do skupin. Vyhodnocením silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí získáme komplexní přehled o fungování projektu, politiky nebo projektu. SWOT analýza, je analýza vnitřního a vnějšího prostředí podniku.

---

⁴¹ LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Vše o pobytu: Volný čas, zábava - golf* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/vse-o-pobytu/volny-cas/golf.htm>

⁴² LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Vše o pobytu: Volný čas, zábava - vyjížďky na koni* [online]. 2012 [cit. 2013-06-09]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/vse-o-pobytu/volny-cas/vyjizdky-na-koni.htm>

obrázek č 1. SWOT analýza

Zdroj : http://www.filosofie-uspechu.cz/wp-content/uploads/2012/03/swot_analyza.jpg

Vnitřní prostředí - popisuje silné a slabé stránky. Silné a slabé stránky. Jsou v kompetenci podniku a mohou se snadno změnit.

Vnější prostředí – popisuje příležitosti a hrozby.

Silné stránky

- jediné léčebné lázně na Pardubicku
- pouze 8 km od centra města Pardubice
- dobrá dopravní dostupnost pomocí městské hromadné dopravy
- dobrá turistická infrastruktura (golfové kluby, turistické a naučné stezky,...)
- existence a využívání přírodních a léčivých zdrojů
- existence mezinárodního letiště v Pardubicích
- široká nabídka služeb
- wellness centrum
- doprovodný kulturní program
- zrekonstruovaná kolonáda
- uzavřený lázeňský park

Slabé stránky

- špatná vnitropodniková politika
- velmi vysoká fluktuace a na pozicích managementu a vedoucích pozicích
- prakticky žádné využívání dotací z Evropských rozvojových a strukturálních fondů
- špatná spolupráce s městem Lázně Bohdaneč
- špatná spolupráce s krajským městem Pardubice
- nedostatek služeb a volnočasových aktivit pro mladší návštěvníky lázní
- špatná komunikace mezi jednotlivými jednotkami LLB a.s.⁴³

Příležitosti

- rozšíření portfolia stávajících služeb
- přilákání mezinárodní klientely (především z Ruska)
- mezinárodní letiště Pardubice s přímými lety do Moskvy a zpět
- sledování vývoje a trendů v lázeňství
- využití IT technologií pro lepší propagaci lázní
- rekonstrukce starších pavilonů Léčebných lázní Bohdaneč a. s.
- zchovalá soustava rybníků z dob Pánů z Pernštejna

Hrozby

- odchod kvalifikovaných lékařů
- odchod kvalifikovaných masérů
- korupce
- stále sílící konkurence
- snížení příspěvků od zdravotních pojišťoven na lázeňskou léčbu
- zvýšení DPH

---

⁴³ Léčebné lázně Bohdaneč a.s.

4. Návrh podpory lázeňství v regionu

4.1 Vyhodnocení SWOT Analýzy

Shrnutí SWOT analýzy by mělo ukázat konkurenceschopnost a potenciál Léčebných Lázní Bohdaneč a. s..

Silné stránky jsou hlavním měřítkem zisku a čím více jich společnost má, tím více je navštěvována. Slabé stránky poukazují na nedostatky, které by mělo vedení Léčebných Lázní Bohdaneč a. s. snažit obrátit ve svůj prospěch a předcházet vzniku nových slabých stránek. Jelikož jsou Léčebné Lázně Bohdaneč a. s. jediné na Pardubicku nemají prakticky konkurenci, co se týče okruhu 50 km a tudíž mohou zaujmout obyvatele města Pardubice i Hradce Králové. Pravidelné trolejbusové linky Dopravního podniku města Pardubice a. s., jsou velmi výhodné z hlediska návštěvy wellness centra na jednorázové procedury, jelikož za necelých 20 minut mohou být návštěvníci zpět v centru města. Velmi bohatý je doprovodný kulturní program, který nabízí širokou škálu zábavních programů v areálu lázní. A v neposlední řadě zrekonstruovaná lázeňská kolonáda, která nabízí řadu kaváren, občůdků, kosmetických a kadeřnických salonů.

Slabé stránky oslabují konkurenceschopnost na trhu a ukazují, co by se mělo změnit, aby chod zařízení probíhal co nejvíce bez problémů. Na základě analýzy anonymního šetření, které jsem formou krátké ankety mezi namátkově vybranými zaměstnanci lázní provedl, je zřejmé, že se lázně potýkají zejména s těmito nežádoucími jevy: Jeden z hlavních problémů je velmi vysoká fluktuace zaměstnanců na vedoucích pozicích. Každý z řídicích členů vedení má odlišný přístup k managementu a řízení zaměstnanců a právě toto se velmi negativně odráží ve vnitropodnikové politice. Léčebné Lázně Bohdaneč a. s. využili prakticky minimum možností spolufinancování projektů a možností pro rozvoj turistické infrastruktury z Evropských rozvojových fondů a Evropských strukturálních fondů. Na velmi špatné úrovni je spolupráce s městem Pardubice, coby krajským městem. Navázáním této spolupráce by na vyšší úrovni by prospělo jak lázeňskému zařízení zvýšením počtu přenocování i zvýšením prodejem služeb a lázeňských produktů, tak městu Pardubice. Při větší váze na lázeňství na Pardubicku, by mohl

vzrůst počet potenciálních návštěvníků regionu.

Příležitosti, které ze SWOT analýzy vyplývají naznačují značný potenciál v zahraniční klientele. Veliká příležitost pro Léčebné Lázně Bohdaneč a. s. je existence mezinárodního letiště v Pardubicích. Na toto letiště denně létá několik přímých spojení z hlavního města Ruska – Moskvy. Vytvořením adekvátního balíčků služeb, včetně transferů z letiště a zpět na letiště, vzniká široká skupina bohatých potenciálních zákazníků. Dále rozšířením nabídky stávajících služeb, by mohli lázně být daleko více konkurenceschopnější a přilákat i jiné věkové kategorie než seniory a osoby, které lázně využívají pro léčbu onemocnění. Důležité je zaměřit se na příklad na rodiny s dětmi nebo mladé páry a nabídnout jim adekvátní balíček služeb. V okolí areálu lázní se nachází zachovalá soustava rybníků z dob Pánů z Pernštejna, naučná stezka a přírodní chráněná oblast s ptačí rezervací – Rybník Matka.

Hrozby jsou ovlivnitelné jen velmi těžko. Pokud se jedná o odliv kvalifikovaného personálu lázně by měli předcházet tomuto negativnímu jevu a nabídnout takové pracovní podmínky, aby byl personál co nejvíce spokojen. Protože spokojený personál znamená i spokojné zákazníky, kteří se rádi vracejí a doporučují dále svým známým a příbuzným. I když jsou Léčebné Lázně Bohdaneč a. s. jedinými fungujícím lázeňským zařízením na Pardubicku, velkou konkurenci představují lázně Poděbrady a Lázně Velichovky a. s.. Hrozbou je snížení příspěvků od zdravotních pojišťoven na lázeňskou péči. Tudíž by vzrostly celkové náklady spojené s pobytem v lázních

4.2 Potenciál Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.

Jeden z největších potenciálů pro rozvoj Léčebných Lázní Bohdaneč a. s. je jejich poloha mezi dvěma velkými městy – Pardubice a Hradec Králové. Mezi Lázněmi Bohdaneč je zavedená pravidelná autobusová doprava MHD zajišťována Dopravním podnikem města Pardubice a. s. Mezi Hradcem Králové a Lázněmi Bohdaneč vede silnice I. třídy a tudíž vzdálenost necelých 15 km je z časového hlediska minimální. Dále nechaly Léčebné Lázně Bohdaneč a. s. zbudovat nové parkoviště pro své klienty.

Tato výhodná poloha zaručuje obrovský počet potencionálních zákazníků a díky tomu, že Léčebné Lázně Bohdaneč a. s. jsou jediným zařízením svého druhu nejen na Pardubicku, ale v celém Pardubickém kraji, nemají v toto regionu žádnou konkurenci.

Díky převážně rovinatému reliéfu okolní krajiny je oblast přímo předurčena k pěší turistice a cykloturistice. Celé okolí je protkáno 8 cyklostezkami, které se prolínají s pěšími trasami a naučnými stezkami. Celková délka cyklotras je přes 100 km. Tyto stezky jsou vybaveny mobiliářem k odpočinku.

Potencionálním využitím by bylo využití zařízení lázní pro mimo lázeňské formy jako je kongresová turistika, catering, využití ubytovacích kapacit, které jsou na vysoké úrovni, relaxační pobyty a wellnes turistiku. Lázně disponují obrovskou kapacitou lůžek, která by se mohla využít i jinak než pouze pro lázeňské hosty, kteří přijeli do lázní léčit si své zdravotní potíže.

Pro kongresovou turistiku jsou lázně také vybaveny. Součástí objektů lázní je společenský sál, projekční místnost a salonek s dostatečnou kapacitou míst a vybavením pro kongresy a zasedání i pro team building.

Lázně disponují 5 moderně zařízenými jídelnami a také dostatečně kvalifikovaným a zkušeným personálem, který by byl schopen zajistit bezproblémovou přípravu cateringu.

4.3 Orientace na ruskou klientelu a její význam pro rozvoj lázeňství v regionu

Pro možné zvyšování zisků Léčebných Lázní Bohdaneč a.s., by bylo vhodné vytvoření wellnes balíčků pro ruskou klientelu. Jelikož se s v krajském městě nachází mezinárodní letiště, které denně odbaví několik charterových letů z Moskvy a Petrohradu. Podle odhadů, by mělo letiště Pardubice v tomto roce odbavit okolo 170 000 cestujících.⁴⁴

---

⁴⁴ Letiště Pardubice: Přílety. LETIŠTĚ PARDUBICE. *Letiště Pardubice: Přílety* [online]. 2013. vyd. [cit. 2013-06-11]. Dostupné z: <http://www.airport-pardubice.cz/priletly.htm>

V loňské roce navštívilo Českou republiku 570 000 turistů z Ruské federace, což je o 37% více v roce 2010.⁴⁵ Více turistů do České republiky přijíždí už jen z Německa, ale ti zdaleka nemají takový význam pro lázeňství na Pardubicku, jako právě Ruští turisté. Důvodem, proč pro turisty z Ruska jsou častým cílem právě české lázně, je že poskytují velmi vysokou kvalitu za výhodnou cenu. Ruští turisté pravidelně pobývají v Praze a Karlových Varech, určitá část návštěvníků navštíví i Léčebné Lázně Bohdaneč a.s.. Prozatím se jedná pouze o zlomek cestujících, kteří navštíví Pardubický region. Management léčebných lázní by měl zaměřit na tuto bohatou klientelu z východu. Všeobecně je známo, že si občané z Ruska potrpí na luxusní zboží a jsou ochotni za toto zboží zaplatit. Tímto vzniká velmi příznivá situace pro ubytovací a lázeňská zařízení, ale i pro provozovatele restaurací. Léčebné Lázně Bohdaneč a.s. by měli na trh přijít s produktem, který by přilákal tuto bohatou zahraniční klientelu. Měl by být natolik zajímavý, aby zahraniční hosty přesvědčil o návštěvě lázní, byť tráví v tomto regionu méně času než ku příkladu v Praze, Karlových Varech a nebo Mariánských Lázních. Turisté z Ruska mají také nejdelší průměrnou dobu pobytu na území České republiky, což také souvisí s preferencí lázeňských pobytů. Prvenství také drží ve výši vynaložených nákladů na pobyt.⁴⁶

Zaměřit by se především měli na vytvoření víkendového balíčku, který by zahrnoval transfer z mezinárodního letiště Pardubice a zpět. Ubytování v nadstandardní pokojích, stravování formou bufetu nebo sestaveného atraktivního menu. Důležitá je i volba procedur. Do lázní jezdí klienti především za odpočinkem a relaxací, proto by měly být procedury zvoleny tak, aby splňovaly tyto předpoklady. Vhodným produktem by mohl být pronájem soukromé vířivky s láhví sektu nebo pravého šampaňského, perličková lázeň s aromatickými oleji, nebo různé druhy relaxačních masáží. Součástí lázeňského areálu je golfové hřiště, které by mohlo poskytnout i sportovní vyžití. V současné době golf získává na stále větší popularitě a proto by bylo vhodné zahrnout ho do balíčku společně se službami instruktora golfu.

---

⁴⁵ Cassia development & consulting: Z tisku. In: PETR, Miroslav. [online]. 2012. vyd. 2012 [cit. 2013-06-11]. Dostupné z: <http://www.cassia.cz/?p=1857>

⁴⁶ Zpravodajský server lidových novin: Lidovky.cz. LIDOVÉ NOVINY. *Lidovky.cz: Cestování* [online]. 2012 [cit. 2013-06-12]. Dostupné z: http://cestovani.lidovky.cz/konec-roku-stravi-v-cr-60-tisic-ruskychturistu-fq6-/aktuality.aspx?c=A121216_163040_aktuality_mct

4.4 Konkurenceschopnost Léčebných lázní Bohdaneč a.s.

Pojmem konkurenceschopnost se rozumí pozitivní vlastnost podniku reagovat na změny trhu vyvolané konkurenčními podniky. V případě oboru lázeňství se jedná zejména rozšiřování portfolia služeb, cenovou politiku a tvorbu balíčků služeb, za účelem získání co největšího podílu na trhu.

4.4.1 Matice BCG

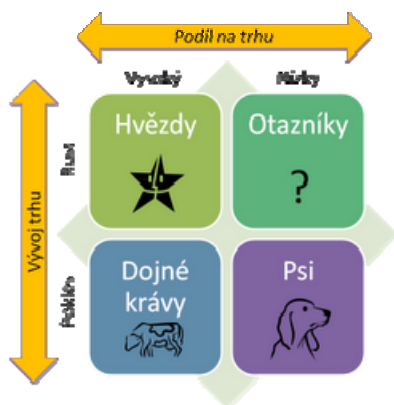
Jedná se o metodu, která pochází od poradenské firmy Boston Consulting Group. Odtud tedy i název matice BCG, neboli Bostonská matice. Využívá se pro hodnocení portfolia produktů nabízených podnikem. Podstatou matice BCG je hodnocení jednotlivých produktů nebo služeb do dvou dimenzí – míra růstu trhu a podíl na trhu. Kombinací těchto dimenzí vzniká matice, do které se umisťují produkty z portfolia podniku. Poté se jednotlivé služby a produkty dělí do další 4 skupin :

- Dojné krávy – jsou základem ziskovosti podniku
- Hvězdy – potřeba investic, aby se staly dojnými kravami
- Otazníky – z nových produktů vytrždit úspěšné
- Psi – malý tržní podíl, útlum výroby⁴⁷

---

⁴⁷ Management Mania: Matice BCG. *Management Mania: Business Encyklopedie* [online]. 20113, 4.3.2012 [cit. 2013-06-12]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/matice-bcg>

Obrázek č. 2 Matice BCG

Zdroj : <http://www.google.cz/search?q=matice+bcg&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=tGG4Uf>

V případě nabídky produktů a služeb Léčebných Lázní Bohdaneč a.s. jsou dojné krávy jednoznačně víkendové pobyty. Tento druh pobytu je u klientů lázní velice oblíbený a vyhledávaný.

Za hvězdy lze považovat wellness pobyty. Wellness je stále poměrně nový produkt, který si získává své místo na trhu. Postupem času se mohou stát dojnými kravami.

Mezi otazníky zařadíme volně pro prodejné procedury, které nejsou součástí balíčku. Tyto procedury se neprodávají tolik, slouží spíše jako doplňková služba.

Mezi psi jednoznačně zařadíme solnou jeskyni, kongresové a nárazové akce. Výnosy z nich vystačí na to, aby byly pokryty náklady na jejich chod a zisky z nich nejsou výrazné. Při pořádání akcí kongresového typu je narušen doprovodný lázeňský program.

Léčebné Lázně Bohdaneč a.s. by se měli zaměřit na propagaci wellness služeb a wellness pobytů, které mají stále větší podíl na trhu a poptávka stále stoupá.

4.4.2 PEST analýza

Analýza PEST znamená Political, Economic, Social and Technological. Tedy analýzu politických, ekonomických, sociálních a technologických faktorů.

Tabulka č. 2 PEST analýza

Politické prostředí	Ekonomické prostředí
<ul style="list-style-type: none"> • Legislativa • Politické změny • Nestabilní prostředí ve zdravotnictví	<ul style="list-style-type: none"> • Sazba DPH • Měnový kurz • Financování projektů
Sociální prostředí	Technologické prostředí
<ul style="list-style-type: none"> • Prevence zdraví • Firemní politika • Demografický vývoj ve společnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Životnost produktů • Technologické zdravotní normy • Kvalitnější technologie

Zdroj : Vlastní zpracování

Politické prostředí

Lázeňství především velmi výrazně ovlivnilo rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví České republiky o snížení příspěvků na lázeňskou péči a snížení počtu dnů, na který mají pacienti nárok. Velký vliv mají i stávky lékařů a lékařského personálu. Velkou měrou do chodu lázeňského zařízení zasahují také právní úpravy normy. Politická situace v České republice není stabilizovaná a proto může dojít k politickým změnám, které mohou ovlivnit lázeňství.

Ekonomické prostředí

Ekonomické prostředí ovlivňuje veškeré obory podnikání. Největším zásahem do chodu lázeňského zařízení může být změna výše sazby DPH. Při zvýšení sazby DPH může dojít k poklesu zisku lázní a tím k ohrožení chodu lázní. Měnový kurz ovlivňuje lázně pouze v případě, že zahraniční hosté hradí služby zahraniční měnou. Zejména finančně náročné projekty mohou ovlivnit chod lázeňského zařízení a v krajním případě

může dojít k úpadku. V úvahu připadají dotace poskytované Evropskou unií v rámci operačních programů na podporu rozvoje.

Sociální prostředí

V dnešní době se snaží skoro každý pečovat o své tělo a své zdraví, proto jsou lázně stále hojněji navštěvovány i klienty, kteří si veškeré služby hradí sami. Jedná se o tak zvané samoplátce, kteří využívají především víkendové pobyty nebo pouze jednotlivé procedury. Vliv má také demografický vývoj populace. Průměrný věk se zvyšuje s tím jak lidé více dbají o svou životosprávu.

Technologické prostředí

Pro lázeňství jsou stanoveny velmi přísné hygienické normy, které musejí být bezpodmínečně dodržovány, jinak nebude zajištěn bezproblémový chod lázeňského zařízení. Aby Léčebné Lázně Bohdaneč a.s. uspěli v tvrdém konkurenčním boji musejí sledovat nové trendy a vývoj novinek v oboru, které zajišťují kvalitnější péči a jsou komfortnější. S tímto souvisí i to, že se zkracuje životnost jednotlivých produktů. Zákazníci žádají stále nové služby a produkty, které ještě nejsou okoukané a zastaralé.

Léčebné Lázně Bohdaneč a.s. se musejí s těmito všemi faktory vyrovnat, pokud si chtějí udržet stávající pozici na trhu. Jediným východiskem je přizpůsobit se těmto změnám, protože konkurence je velmi silná. V dnešní době lázním nekonkurují pouze ostatní lázeňská zařízení, ale i různé salony.

4.4.3 Marketingový mix

Klasický marketingový mix, který se dá použít v širokém spektru podniků a oblastí zahrnuje čtyři základní marketingové nástroje, tedy 4P (product, price, place, promotion).⁴⁸ Pro cestovní ruch jsou přidány další specifické nástroje. A to people, partnership, programming a packaging.⁴⁹ Lázeňství, si také jako cestovní ruch nevystačí se základními 4P a proto používá rozšířený marketingový mix 8P.

Obrázek č. 3 Marketingový mix

Zdroj:<http://www.google.cz/search?dq=marketing+v+1%C3%A1ze%C5%88sk%C3%A9m+cestovn%C3%ADm+ruchu&hl=cs&tbm=isch&source=og&q=marketing%20v%201%C3%A1ze%C5%88sk%88sk%>

⁴⁸ KOTLER, P.: *Marketing Management*. 10. rozšířené vydání Praha : Grada Publishing, 2001. ISBN 80-247-0016-6 str. 223

⁴⁹ MORRISON, A.M. *Marketing pohostinství a cestovního ruchu*. Vyd. Praha:, Nakladatelství Victoria Publishing, a.s., 1999. ISBN 80-85606-90-2 str. 257

Produkt

Typické pro lázeňství je, že podstatnou část produktu tvoří nehmotná složka. Produkt je tvořen ubytováním, dopravou, léčebnými procedurami, poskytováním informací, volnočasovými aktivitami, doplňkovými službami a dalšími aktivitami.

Cena

Cena je podstatným nástrojem marketingového mixu a také jediným, který generuje zisk. A proto je také jedním z nejdůležitějších bodů celého marketingového mixu. Lázeňské zařízení by mělo stanovovat cenu podle toho, jakou si určí cílovou skupinu zákazníků. To tedy znamená podle toho, na jakou skupinu zákazníků zaměří svůj marketing, nebo-li zacílí. Při určování ceny pobytu v lázeňském zařízení, by hlavní roli měla hrát právě ta zvolená cílová skupina zákazníků, pro kterou je určený pobyt. Lázeňské zařízení by mělo přemýšlet o částce, které je akceptovatelná pro cílovou skupinu zákazníků. A poté až by mělo lázeňské zařízení nahlížet na náklady spojené s provozem a na konkurenci. Obzvláště v lázeňství se doporučuje používat tak zvanou cenovou diskriminaci. Což znamená účtovat za stejnou službu různým segmentům trhu odlišnou částku.⁵⁰

Lidé

Díky vázanosti služeb na jejich poskytovatele hrají lidé v marketingu lázeňství velmi důležitou roli. Jelikož to jsou právě zaměstnanci lázeňského zařízení, kteří provázejí lázeňské hosty od přijetí na recepci, ubytování po veškeré doplňkové služby, které zařízení nabízí a poskytuje. Lidé jsou důležité také proto, že velmi často dochází

---

⁵⁰ ZELENKA, J. *Marketing cestovního ruchu*. I. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. ISBN 978-80-86723-95-2. str. 93

k těsnému fyzickému kontaktu. Při koupelích, masážích a různých rehabilitacích.⁵¹ Jsou to právě zaměstnanci lázní, kteří určují, jestli lázeňští hosté odjedou domů spokojeni . A protože spokojený host, je host, který se rád vrací na stejné místo i v příštích letech. Velký význam mají také pozitivní recenze od návštěvníků lázeňského zařízení. Jestliže byl lázeňský host spokojen s poskytovanými službami, rád se o pozitivní zkušenost podělí se svými známými a rodinou. Právě tato ústní pozitivní reklama je nejlepší propagací pro lázeňské zařízení.

Spolupráce

V oboru lázeňství dochází ke spolupráci mezi jednotlivými lázeňskými zařízeními, poskytovateli ubytovacích služeb, kulturních a sportovních zařízení. Dále mezi městy v nichž se nacházejí lázeňská zařízení, cestovními kancelářemi a agenturami, odbornými organizacemi a podnikateli v cestovním ruchu.

Packaging (balíčky služeb)

V lázeňství, stejně jako v celém cestovním ruchu se využívají balíčky jednotlivých služeb. Tyto balíčky zahrnují jednotlivé procedury a doplňkové služby. Za tyto balíčky je poté stanovena cena, která by měla být nižší, nežli jednotlivě zakoupené služby zákazníkem.

---

⁵¹ KNOP, K. a kol.: *Lázeňství – Ekonomika a management*. I. vyd. Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN 80-7169-717-6. str.47

Programming (programy)

Spočívá ve vytváření vzájemně navazující nabídky atraktivit cestovního ruchu a služeb. U programování se jedná o vytváření časově a místně propojené nabídky. Především má zajistit vyšší čerpání služeb a překlenout období mimo sezóny.⁵²

Distribuce

Stejně jako v jiných odvětvích, tak i v cestovním ruchu a lázeňství, je distribuce rozdělena na přímou distribuci a nepřímou distribuci. Přímý způsob distribuce zahrnuje přímý prodej klientům a zdravotním pojišťovně. V případě prodeje jednotlivým klientům se jedná o zákazníky, kteří se rozhodli sami navštívit lázeňské zařízení. Jedná se o tak zvané samoplátce. Tedy o zákazníky, kteří si veškeré procedury a doplňkové služby hradí sami. Lázeňská zařízení je oslovují svou nabídkou prostřednictvím katalogů, internetových stránek a reklamy v tisku. Nepřímá forma distribuce zahrnuje prodej pobytů v lázeňských zařízeních prostřednictvím cestovních kanceláří a cestovních agentur a dále také prodej různým organizacím a podnikům.⁵³

Propagace

Slouží pro podporu prodeje produktu a slouží ke komunikaci mezi stávajícími a potenciálními zákazníky. Součástí marketingového nástroje propagace je reklama, public relations (vztahy s veřejností), interní reklama a osobní prodej. Pro cestovní ruch

---

⁵² ZELENKA, J. *Marketing cestovního ruchu*. I. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. ISBN 978-80-86723-95-2 str.115

⁵³ ZELENKA, J. *Marketing cestovního ruchu*. I. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. ISBN 978-80-86723-95-2 str. 97

je typické, že pro propagaci je kladen důraz na zážitek a emocionální stránku. Významnou součástí propagace jsou veletrhy. Reklama, která je součástí propagace, je vedle ceny jednou z nejvíce viditelných součástí marketingu a také jednou z nejdůležitějších.⁵⁴

Lázeňství a další P

K marketingovému mixu se v lázeňství přidávají další specifické nástroje. Jedná se zejména o physical evidence, neboli materiální prostředí. Jak již bylo řečeno, lázeňský produkt je z velké části nehmotného charakteru. A právě materiální prostředí napomáhá ke zhmotnění služeb v lázeňství. Tím, že jsou služby nehmotného charakteru, stoupá riziko nákupu služeb. A právě marketingový nástroj materiální prostředí se stává důkazem o vlastnostech služby.⁵⁵ Tento marketingový nástroj je někdy uváděn jako provider customer service, neboli služba zákaznickovy. Pokud je služba poskytnuta dobře, vytváří se vztah mezi zákazníkem lázní a lázeňským zařízením, který může vyústit ve věrnost zákazníka a vést k opakované návštěvě stejného lázeňského zařízení.

4.4.3 Porterova analýza

Význam této analýzy spočívá v analyzování odvětví podnikání a jeho rizik. Jedná se o model 5 – ti sil, které působí na podnik. Podstatou metody je prognózování vývoje konkurenčních rizik v určitém oboru podnikatelské činnosti, v tomto případě lázeňství. Odhaduje chování subjektů působících v odvětví.

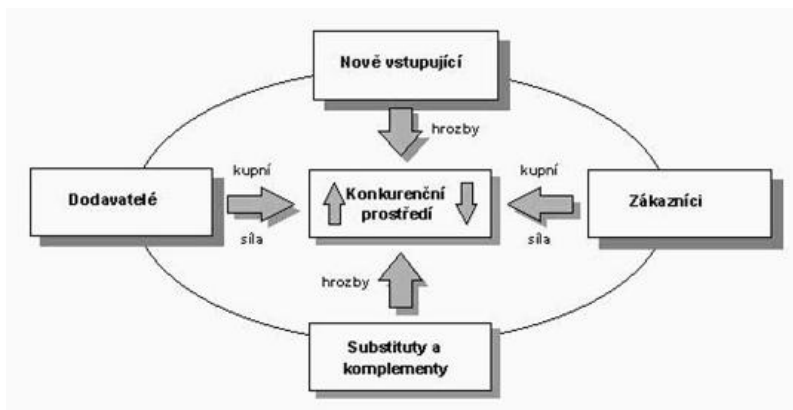
⁵⁴ ZELEŇKA, J. *Marketing cestovního ruchu*. I. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. ISBN 978-80-86723-95-2 str. 107

⁵⁵ JANEČKOVÁ, L., VAŠTÍKOVÁ, M. *Marketing služeb*. I. vyd. Praha: Grada Publishing, 2000. ISBN 80-7169-995-0 str. 129

Jedná se o tyto druhy sil :

- Stávající konkurence – má schopnost ovlivnit cenu u dané služby
- Potencionální nová konkurence – možnosti vstupu na trh nové konkurence
- Dodavatelé – jejich schopnost ovlivnit cenu služeb, produktů a jejich cenu
- Zákazníci – jejich schopnost ovlivnit cenu a poptávané množství
- Substituty – cena a množství výrobků schopných nahradit daný výrobek⁵⁶

Obrázek č.4 Porterova analýza

Zdroj: <http://www.google.cz/search?hl=cs&site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1280&bih>

Stávající konkurence

Síla konkurence může mít velkou výhodu pro zákazníky, jelikož lázně chtějí přilákat co nejvíce nových zákazníků a proto snižují ceny svých služeb a produktů, aby uspěly v silné konkurenci. Pokud jiné lázně sníží své ceny nebo přijdou na trh s novým produktem, musejí lázně ihned reagovat na vzniklou situaci, jinak mohou přijít o svou pozici na trhu.

⁵⁶ Management mania: Business encyklopedie. *Management mania: Porterova analýza* [online]. 2013 [cit. 2013-06-14]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/analyza-5f>

Potencionální nová konkurence

Vstup nové konkurence na trh v oboru lázeňství není častým jevem, jelikož služby lázeňství jsou vázány na vhodné přírodní a léčivé zdroje. I přes to musejí lázně počítat se v stupem na trh nových potencionálních konkurentů.

Dodavatelé

Dodavatelé mají ve svých rukou určitou vyjednávací sílu. Jelikož je lázně pro důležité včasné a přesné dodání objednaných surovin a přípravků důležitých pro bezproblémový chod lázeňského zařízení. Pokud dodavatelé zdrží své produkty, zdraží lázeňské zařízení své služby, aby pokryly náklady a dosáhly zisku.

Zákazníci

Zákazníci mají obrovský vliv na chod lázní a výši jejich zisků. Zákazníci svým způsobem stanovují ceny pobytů a procedur. Pokud lázeňské zařízení stanoví ceny příliš vysoké, zákazníci nebudou ochotni danou službu nebo produkt koupit. Pokud zákazníci nebudou ochotni si službu nebo produkt pořídit, stává se toto impulzem pro lázně, aby cenu snížili. Cenu stanoví bod průniky přímky nabídky a poptávky.

Substituty

Substitut, neboli produkt představující alternativu stejné služby nebo produktu. V lázeňství tuto alternativu představují různá wellness centra, která v dnešní době nalezneme prakticky v každém městě. Tato centra jsou velice vyhledávána všemi věkovými kategoriemi zákazníků.

4.5 Konkurence Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.

V každém odvětví podnikání se nachází konkurence a nejinak tomu je i lázeňství. Je potřeba si uvědomit zda jsou lázně ve vlastnictví státu nebo zda jsou v soukromém vlastnictví. Protože tento fakt velmi ovlivňuje aktivity lázeňského zařízení a má vliv na hospodářský výsledek. Lázeňská zařízení v soukromém vlastnictví usilovněji bojují o své postavení na trhu lázeňství a snaží se nalézat stále nové cesty jak do svých zařízení přilákat nové klienty a tím zvýšit návštěvnost a tržby. Oproti tomu lázeňská zařízení, která jsou ve vlastnictví státu nemusejí vynakládat takové úsilí, jelikož jsou spolufinancovány ze státního rozpočtu.

Mezi nejhlavnější konkurenty Léčebných Lázní Bohdaneč a.s. patří Lázně Poděbrady a.s., Lázně Velichovky a.s. a Lázně Bělohrad a.s.. Všechna tyto lázeňská zařízení jsou v soukromém vlastnictví, proto je boj o každého zákazníka velmi tvrdý, jelikož se všechna tato lázeňská zařízení nacházejí v relativně malé vzdálenosti.

Lázně Poděbrady a.s.

Lázně Poděbrady a.s. jsou největší lázeňskou společností ve středních Čechách. Jejich specializací je především léčba kardiovaskulárního systému, na léčbu pohybového aparátu a látkovou výměnu. Lázně nenabízejí jen léčebné pobyty, ale také relaxační pobyty. Disponují kapacitou 783 lůžek.⁵⁷

Lázně Bělohrad a.s.

Lázně se specializují na léčbu nemocí pohybového aparátu. Jedná se zejména o Bechtěrevovu nemoc, revmatismus, bolesti páteře, artrózy, poúrazových stavech a poo-

---

⁵⁷ Lázně Poděbrady a.s.: O společnosti. LÁZNĚ PODEBRADY A.S. *Lázně Poděbrady a.s.* [online]. 2013 [cit. 2013-06-13]. Dostupné z: <http://www.lazne-podebrady.cz/o-spolecnosti/>

perační léčení. Lázně se také zaměřují na léčbu deformujících jizev a popálenin. Lůžková kapacita je 354 lůžek.⁵⁸

Lázně Velichovky a.s.

Lázně jsou zaměřeny na rehabilitaci pacientů s onemocněním pohybového aparátu, předoperačních a pooperačních potíží s klouby a kloubních náhrad. Poskytují vololéčbu, slatinné koupele, perličkové a přísadové koupele a rehabilitační cvičení. Ojedinelá je velmi hustá slatina, která se nalézá pouze v okolí těchto lázní. Jedná se o křídlovou slatinou zeminu, která je napájena prameny vody bohaté na uhličitán vápenatý a železo. Ložisko disponuje zásobou této jedinečné slatiny na 150 až 200 let. Lázně Velichovky a.s. mají k dispozici 377 lůžek.⁵⁹

4.6 Podpora návštěvnosti Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.

V roce 2012 navštívilo Léčebné Lázně Bohdaneč a.s. celkem 184020 pacientů. Z toho celkového počtu pacientů bylo 184752 tuzemských návštěvníků a 732 návštěvníků z ciziny.⁶⁰ Z těchto čísel jasně vyplývá, že lázně navštíví velmi malé množství zahraniční klientely. Je zcela jasné, že pokud by se podařilo přilákat větší množství zahraničních klientů, a jak již bylo řečeno převážně z Ruska, znamenalo by to Léčebné Lázně Bohdaneč a.s. daleko větší zisky.

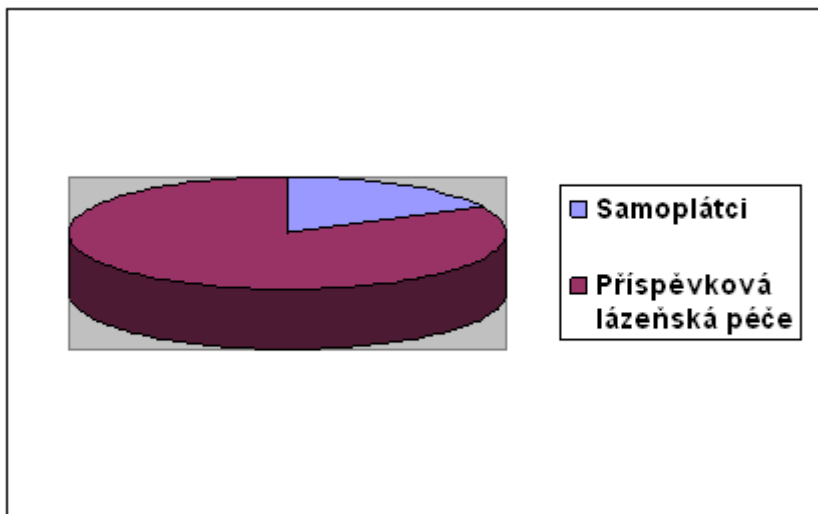
---

⁵⁸ Lázně Bělohrad a.s.: Slova o nás. LÁZNĚ BĚLOHRAD A.S. *Lázně Poděbrady a.s.: O společnosti* [online]. 2013 [cit. 2013-06-13]. Dostupné z: <http://www.belohrad.cz/anenske-slatinne-lazne/osobnosti-o-nas/>

⁵⁹ Lázně Velichovky: Specialista na léčbu pohybového ústrojí. LÁZNĚ VELICHOVKY. *Lázně Velichovky: O společnosti* [online]. 2013 [cit. 2013-06-13]. Dostupné z: <http://www.velichovky.cz/o-laznich/historie-lazni>

⁶⁰ Interní materiály Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.

Graf č. 1 Pacienti podle způsobu hrazení lázeňské péče

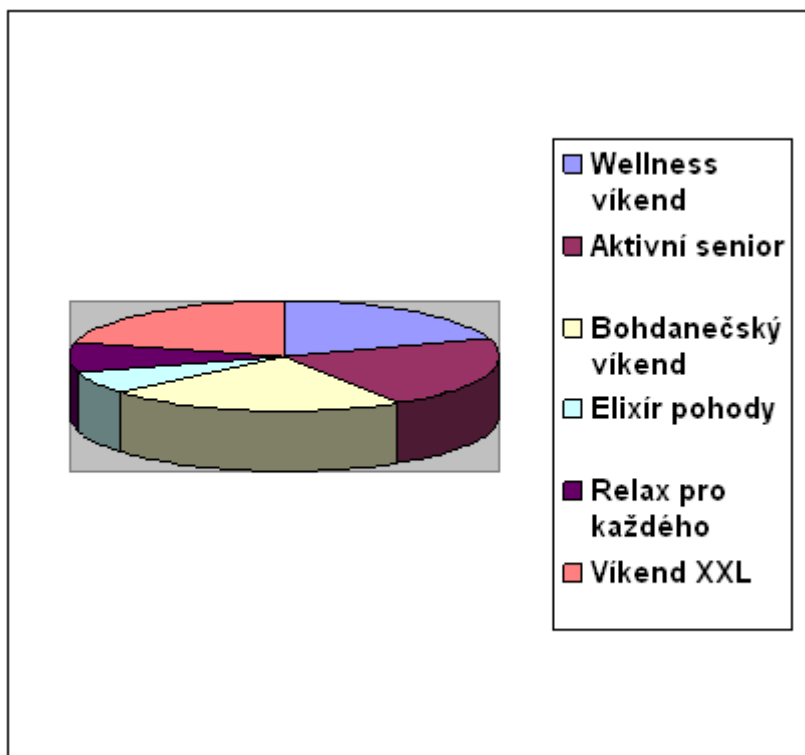

Zdroj : Léčebné Lázně Bohdaneč a.s.

Jak je vidět na předchozím grafu, tak drtivá většina zákazníků lázní využívá příspěvkovou lázeňskou péči hrazenou zdravotními pojišťovnami. V Léčebných Lázních Bohdaneč a.s. může klient využít příspěvkovou lázeňskou péči i bez ubytování a stravy. V roce 2012 tuto příspěvkovou lázeňskou péči využilo 151894 pacientů. Aby pacient mohl využít tuto formu lázeňské péče, musí mít pacient doporučení od odborného lékaře, poté praktický lékař napíše návrh na příspěvkovou lázeňskou péči, kterou následně musí schválit revizní lékař zdravotní pojišťovny, u které je pacient pojištěn. Pacientů, kteří si pobyt v lázních hradí z vlastních zdrojů, tedy samoplátců, bylo 32039.⁶¹

⁶¹ Interní materiály Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.

Graf č.2 Oblíbenost vybraných wellnes balíčků

Zdroj : Léčebné Lázně Bohdaneč a.s.

Oblíbenost vybraných wellnes balíčků :

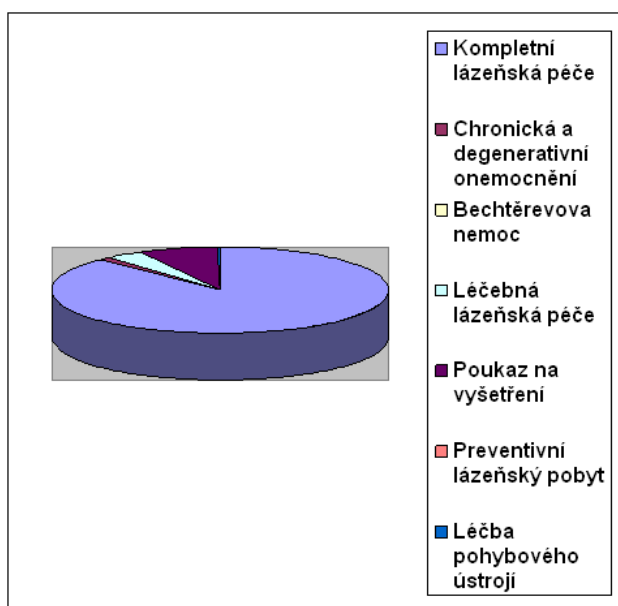
1. Bohdanečský víkend	3094
2. Aktivní senior	2839
3. Víkend XXL	2813
4. Wellness týden	2730
5. Relax pro každého	1230
6. Elixír pohody	850 ⁶²

Jak vyplývá z uvedených hodnot, tak nejoblíbenějším balíčkem služeb je Bohdanečský víkend. Tento balíček zahrnuje polopenzi, dvouůžkový pokoj na 2 noci a 5 procedur. Perličkovou nebo vířivou koupel s přísadami bylinného oleje a suchý zábal, kla-

⁶² Interní materiály Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.

sickou částečnou masáž, koré⁶³, finskou saunu nebo whirlpool a volný vstup do bazénu po celou dobu pobytu. Tato kombinace služeb má poskytnout v relativně krátkém čase novou energii, odpočinek.⁶⁴ Zatím co nejméně oblíbený je balíček Elixír pohody. Tento balíček je směsí relaxačních procedur a účinků léčivé minerální vody. Zahrnuje ubytování na 2 noci s polopenzí. Součástí procedur je čokoládový zábal, perličková koupel a suchý zábal, klasická částečná masáž a volný vstup do bazénu po celou dobu pobytu.⁶⁵ Tento balíček by se mohl pro zatraktivnění zákazníků upravit. Mohl by obsahovat jiné procedury.

Graf č.3 Využití lázeňského zařízení podle indikací

Zdroj : Léčebné Lázně Bohdaneč a.s.

⁶³ Solná jeskyně

⁶⁴ Víkendové pobyty: Bohdanečský víkend. LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Léčebné Lázně Bohdaneč a.s.: Lázeňské pobyty* [online]. 2013 [cit. 2013-06-13]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-pobyty/vikendove-pobyty/bohdanecky-vikend-1.html>

⁶⁵ Víkendové pobyty: Elixír pohody. LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Léčebné Lázně Bohdaneč a.s.: Lázeňské pobyty* [online]. 2013 [cit. 2013-06-13]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-pobyty/vikendove-pobyty/elixir-pohody.html>

Využití lázeňského zařízení podle indikací :

1. Komplexní lázeňská péče	82619
2. Chronická a degenerativní onemocnění	858
3. Bechtěrevova choroba	60
4. Léčebná lázeňská péče	3656
5. Poukaz na vyšetření	7104
6. Preventivní lázeňský pobyt	21
7. Léčba pohybového ústrojí	208 ⁶⁶

U komplexní lázeňské péče jde o pobyt, který trvá 21 dní a je hrazen z veřejného zdravotního pojištění. Během pobytu v lázních je pacient v pracovní neschopnosti. Vysílání pacientů schvaluje revizní lékař pojišťovny na základě návrhu praktického lékaře. V případě indikace chronického a degenerativního onemocnění pohybového aparátu byl vytvořen 15 – ti denní program právě pro pacienty postižené touto nemocí. Tento program je založen na intenzivní rehabilitaci a individuálnímu přístupu k pacientovi. Bechtěrevova choroba je vzácné chronické onemocnění postihující především oblast páteřních obratlů. V průběhu nemoci dochází k částečnému nebo úplnému zkostratění páteře. Léčba pacientů postižených touto nemocí je zaměřena především na udržení pohybových vzorců a dynamiky páteře. Léčebná lázeňská péče je tradiční program lázeňství. Klade maximální důraz na léčbu pohybového aparátu. Nejlepších výsledků je dosaženo pokud pobyt trvá alespoň 3 týdny. Ambulantní péči zavedly Léčebné Lázně Bohdaneč od roku 2012. Praktický lékař vypíše poukaz na vyšetření konkrétní procedury a pacient pouze kontaktuje lázně a objedná si termín procedury.⁶⁷

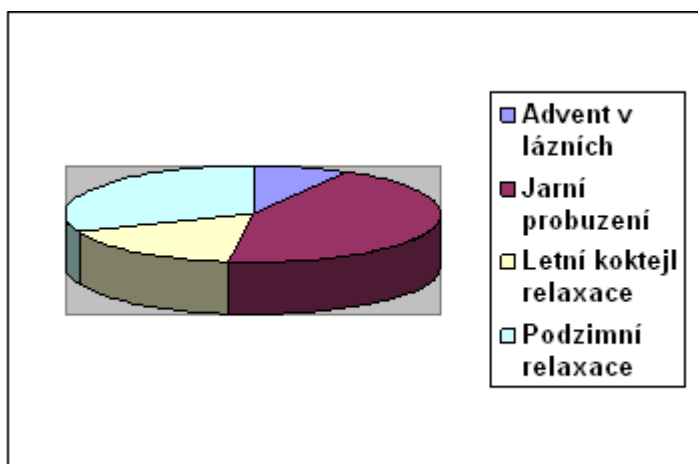
..

---

⁶⁶ Interní materiály Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.

⁶⁷ Úvod: Péče hrazená zdravotní pojišťovnou. LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Léčebné Lázně Bohdaneč a.s.: Lázeňské pobyty* [online]. 2013 [cit. 2013-06-13]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/pece-hrazena-zdravotni-pojistovnou.htm>

Graf č.4 Oblíbenost sezónních wellness balíčků

Zdroj : Léčebné Lázně Bohdaneč a.s.

Oblíbenost sezónních wellness balíčků :

1. Jarní probuzení 481
2. Podzimní relaxace 340
3. Letní koktejl relaxace 181
4. Advent v lázních 91⁶⁸

Jasným favoritem zákazníků lázní wellness balíček Jarní probuzení. Procedury jsou sestaveny tak, aby pozitivně působily na ledviny, játra a srdce. Jedná se o pročišťující procedury, které zbaví tělo toxických látek. Další vlastností tohoto balíčku je, že uvolní pocity hněvu a frustrace, oživí tělo a přináší radost. Balíček obsahuje ubytování ve dvoulůžkovém pokoji na 2 noci s polopenzí. Dále perličkovou nebo vířivou koupel s přísadou kosodřeviny a suchý zábal, částečnou aromamasáž, sedativní masáž obličeje a koré. Veškeré tyto sezónní wellness balíčky jsou uzpůsobeny danému ročnímu období. Jsou sestaveny tak přinášely úlevu a odpočinek po celý rok.⁶⁹

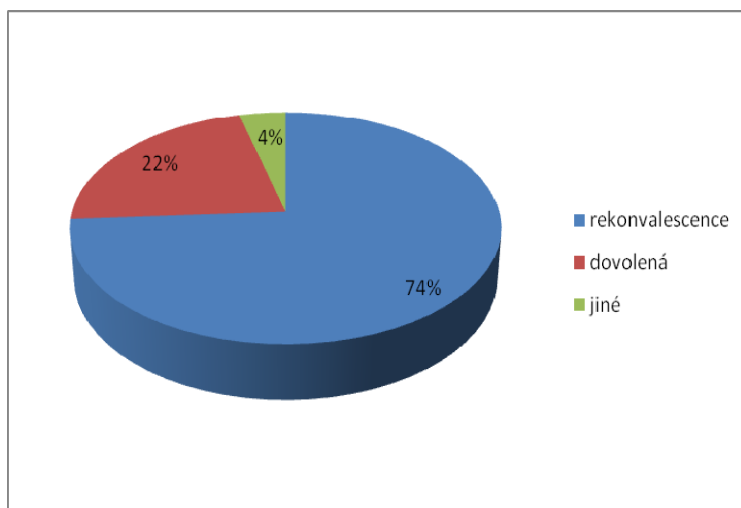
⁶⁸ Interní materiály Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.

⁶⁹ Lázeňské procedury: Balíčky procedur. LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A.S. *Léčebné Lázně Bohdaneč a.s.: E-shop* [online]. 2013 [cit. 2013-06-13]. Dostupné z: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-procedury/balicky-procedur.htm>

Léčebné lázně Bohdaneč a.s., jak už bylo zmíněno, slouží jako léčebné lázně pro lidi s postižením pohybového aparátu. Jsou to lidé po operacích, úrazech či lidé dlouhodobě neschopni nějakého druhu pohybu. Pro tuto sortu návštěvníků jsou lázně plně vybavení. Lázně nabízejí celou řadu rekonvalescenčních programů a sportů, ze kterých si pacienti mohou vybírat, či jim je doporučí lékař vzhledem k jejich zdravotnímu stavu. Jelikož za posledních několik let se lázně snaží přilákat také návštěvníky, kteří by navštívili tuto oblast za účelem dovolené a odpočinku, je na místě zauvažovat jaké služby by bylo vhodné zprovoznit či rozšířit, aby návštěvníci tento objekt navštívili a hlavně se znova rádi vraceli strávit zde okamžiky odpočinku a relaxace.

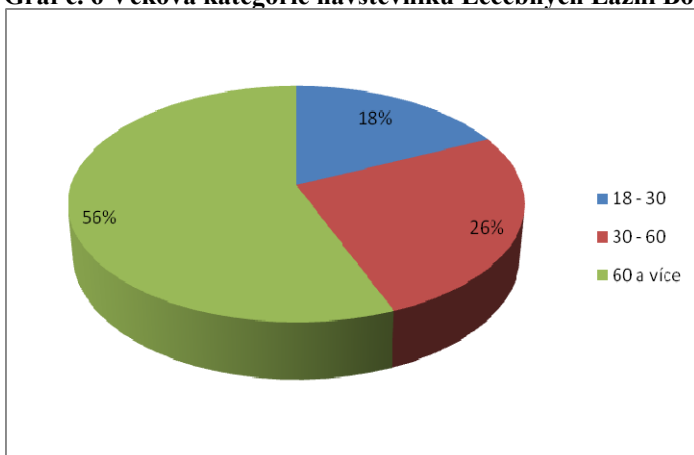
Abychom nezůstali jenom u úvah a teorii, rozhodl jsem se oslovit padesát návštěvníků lázní a zeptat se jich na daný stav a na jejich doporučení na rozšíření lázní. 74% oslovených navštívilo lázně za účelem rekonvalescence na doporučení lékaře a jednalo se převážně o věkovou kategorii 60 let a výše. Tito lidé byli převážně s danou situací lázní spokojeni. Léčebná péče i sportovní vyžití hodnotili jako vyhovující a pro jejich vyžití zcela dostačující. Osmdesát procent dotázaných ve věkové kategorii 60 a výše, pociťuje jako nedostačující vyplnění volného času a malou nabídku kulturních volnočasových aktivit.

Graf č.5 Účel návštěv Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.

Zdroj : Vlastní dotazníkové šetření

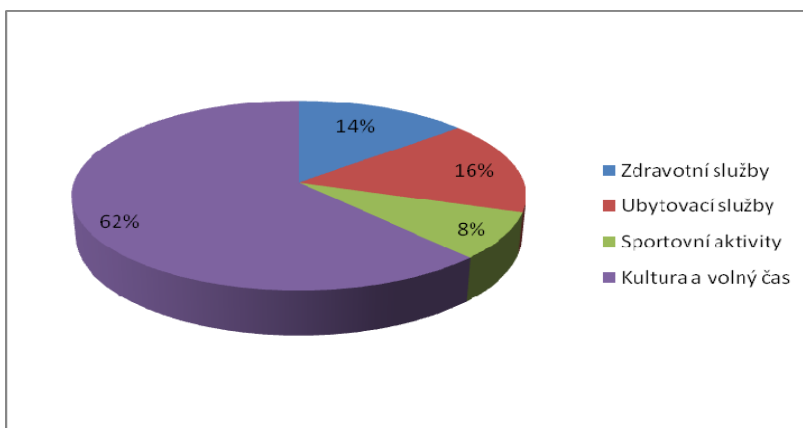
Graf č. 6 Věková kategorie návštěvníků Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.

Zdroj : Vlastní dotazníkové šetření

Při dotazníkovém průzkumu byli stálí lázeňští hosté sdílnější a i mimo anketní otázky. Vznegli námitky a doporučení, kterým by lázně měly zřejmě naslouchat. Z jejich pohledu chybí například nedělní promenádní koncerty, které měly dlouholetou tradici. Bohužel cca před pěti lety byly zrušeny z finančních důvodů. Další kulturní činností, kterou by návštěvníci přivítali, by byla občasná venkovní divadelní představení. V areálu lázní je vhodný a dostačující prostor, kde by se tato představení mohla konat. Ať už za pomoci ochotnických divadel, či s přispěním Východočeského divadla, které je známo svými představeními pod širým nebem. Dotazovaní této věkové kategorie by dále uvítali venkovní šachové stolky, prostor na pettang a různé přednášky lékařů či nutričních terapeutů.

Graf č.7 Nedostatečně obsáhlé oblasti pro věkovou kategorii 60 a více

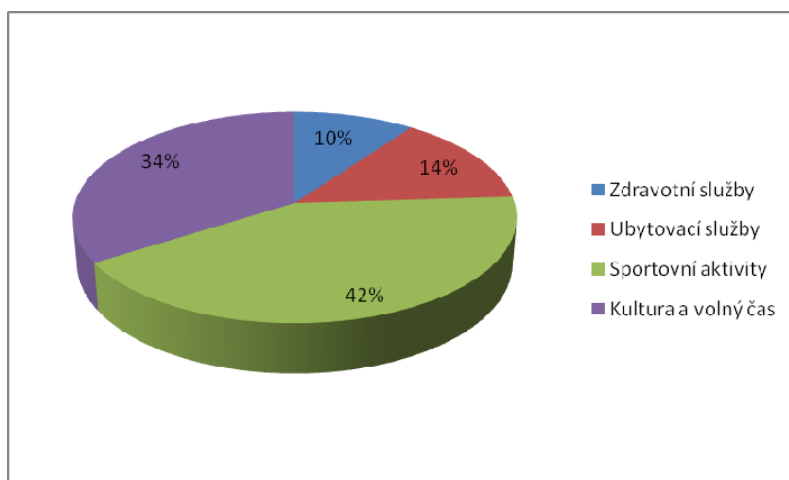

Zdroj : Vlastní dotazníkové šetření

Dotazovaní věkové kategorie pod padesát let vyslaní pojišťovny, byli vesměs nespokojeni s kulturním využitím a volnočasovými aktivitami lázní i jinými možnostmi vyžití jak v areálu lázní, tak ve městě samotném. Dle mého názoru je zde málo veškerého vyžití pro lidi této věkové kategorie. Lázně nabízejí půjčovnu kol a okolí je pro tento sport ideální. Vede zde mnoho cyklistických stezek, které vedou nenáročným terénem Polabské nížiny. Přímo v prostorách lázní je malé fit centrum, které pojme pouze malé množství zájemců a bazén, který ale slouží hlavně k rehabilitačním účelům, jelikož jeho rozloha činí 9x20m a hloubka je pouze 1,40 m. A otevírací doba pro veřejnost je značně redukována z důvodů těchto rehabilitačních cvičení. Tento nedostatek v letních měsících je kompenzován několika přírodními písničky v nedalekém okolí. Lázně nabízejí jako další doplňkovou službu hodiny pilates každé úterý a čtvrtek, aquaaerobic každé pondělí a středu, v sobotu se konají hodiny aquazumby. Jelikož se návštěvníci lázní stále mění, musí zájemci o tyto hodiny počítat s tím, že se jedná pouze ukázkové a začátečnické hodiny. V areálu lázní zcela chybí hřiště na jakékoliv sporty, ať už by se jednalo o hřiště fotbalové, basketbalové, volejbalové či tenisové kurty. Velká poptávka po hřišti minigolfu, které v minulosti bylo umístěno za pavilónem Jubilejní a bylo hojně využíváno. Jediné hřiště, které se nachází v okolí lázní, je hřiště golfové. Bohužel podmínkou pro vstup na toto hřiště je být členem a jsou zde poměrně vysoké vstupní poplatky.

Graf č.8 Nedostatečně obsáhlé oblasti pro věkovou kategorii 30 až 60 let

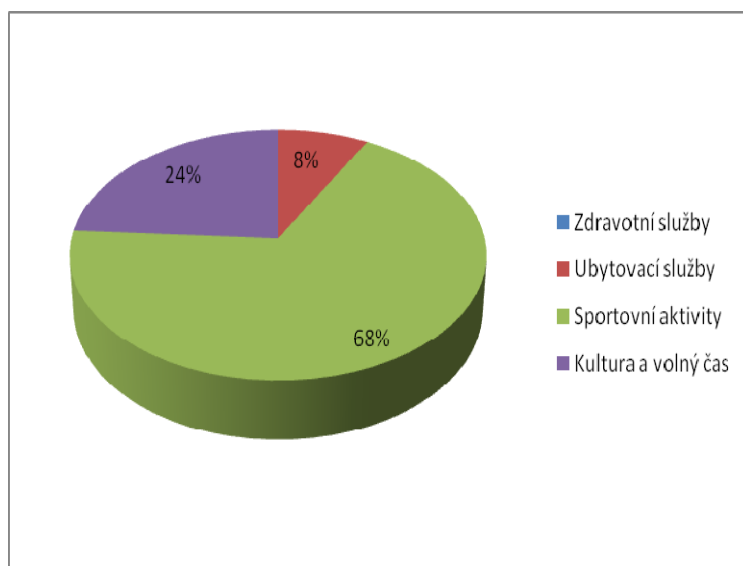

Zdroj : Vlastní dotazníkové šetření

Lázeňský areál i město samotné nedávají návštěvníkovi lázní příliš mnoho možností na výběr, když chce navštívit hospůdky, restaurace, taneční podniky či kino pro zpříjemnění večerů. A tak klientovi lázní nezbyvá nic jiného než se vyrazit za zábavou do Pardubic, 8 km od Lázní Bohdaneč. Ale ne každý klient je ochotný cestovat za zábavou a tak znuděně sedí v jediné lázeňské restauraci.

Nejvíce nespokojenosti projevila v anketě kategorie dotazovaných, kteří do lázní přijeli na dovolenou či za relaxací. Lázně sice nabízejí velkou škálu wellness pobytových balíčků od dvou do deseti dnů, ve kterých je zahrnuto několik procedur. Například pobyt Aktivní v každém věku je nejprodávanějším balíčkem za rok 2012, je to sedmi-denní pobytový balíček s pěti procedurami, které klient absolvuje většinou v dopoledních hodinách, a odpoledne mají klienti volné. A zde nastupuje problém, co s volným časem?

Graf č. 9 Nedostatečně obsáhlé oblasti pro věkovou skupinu 18 až 30 let

Zdroj : Vlastní dotazníkové šetření

V případě rodin s dětmi je tento problém ještě palčivější. Zázemí pro dětské návštěvníky v podstatě neexistuje, vstup do bazénu je povolen dětem až od tří let a veškeré nabízené procedury wellness centra jsou limitovány věkem osmnáct let. Pokud se tedy rodiny s dětmi vydají trávit dovolenou do této lokality, musejí počítat s tím, že o jejich děti nebude postaráno v době jejich procedur a je zapotřebí si zajistit hlídání či

požádat o střídavé konání procedur. Pro tento fakt rodiny s dětmi lázně často nenavštěvují. Pro zlepšení této situace by lázním prospělo zřízení dětského koutku, kde by bylo o děti postaráno v době konání procedur, aby si je rodiče mohli bezstarostně vychutnat a náležitě se odreagovat. Pro potěšení nejmenších návštěvníků by bylo zapotřebí zřídit dětské centrum, kde by si pobyt v lázních užili i ti nejmenší.

Propagaci lázní zajišťuje obchodní oddělení v dostatečné míře na webových stránkách, na veletrzích a propagačních materiálech. V minulosti probíhaly nejrůznější akce. Například „lázně Lázním“, kdy obyvatelé Lázní Bohdaneč po předložení letáku, který byl vkládán do schránek, měli procedury s 20% slevou. Poslední velkou akcí obchodního oddělení LLB a.s. byl cestovní veletrh v Dubai, kde se snažili proniknout i na zahraniční trh. V současné době probíhá akce „Prodej své lázně“. Tato akce pobízí zaměstnance k aktivnímu nabízení služeb lázní svým známým a přátelům. Za úspěšnou propagaci dostane zaměstnanec prémie.

Z mého pohledu bych lázním doporučil rozšířit Wellness Centrum. Nachází se zde čtyři masérny, kde se provádí různé druhy masáží: klasické masáže, aroma masáže, velmi oblíbené lávové kameny, havajské, thajské masáže, shiatsu⁷⁰, amma⁷¹ masáž a další. Dále se zde nachází místnost určená pro provozování suchých uhličitéch koupelí a rašelinových obkladů. V přízemí pavilonu Bílý, kde se Wellness Centrum nachází, byl v roce 2008 zrekonstruován prostor již nefungující sauna na pěkné moderní malé Wellness. Zde se nachází finská sauna, parní kabina a whirlpool. V odpočívárně s osmi lehátky byl zřízen prostor pro provádění masáží. Z kapacitních důvodů není možné toto Wellness navštěvovat kdykoliv během dne, jak je v jiných Wellness centrech zvykem, ale je třeba si jak saunu, tak i whirlpool objednat i několik dní dopředu. Z těchto důvodů by rozšíření Wellness a úprava podmínek vstupu lázním rozhodně pomohlo ke zvýšení návštěvnosti.

Nejstarší pavilon, který byl uveden do provozu v roce 1913 a je dílem slavného architekta Josefa Gočára a nese jeho jméno Gočár, je v současné době uzavřen. Dle mého názoru se zde skýtá velký potenciál zatraktivnění celého areálu. V minulosti lázně

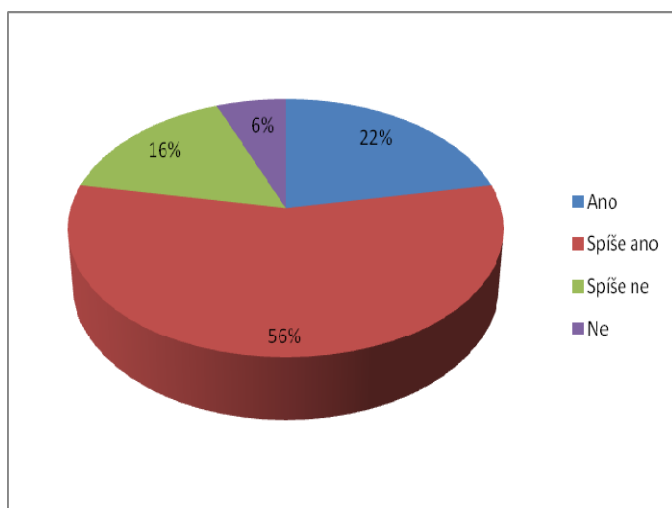
⁷⁰ Japonská terapie zahrnující akupresuru, masážní hmaty, měkké techniky, mobilizace, trakce, reflexní terapii a relaxační techniky.

⁷¹ Masáž probíhající v sedě pro rychlé uvolnění hlavy, šíje, ramen, zad a beder.

navštívili takové osobnosti jako T.G.Masaryk, Vlasta Burian. Rekonstrukce pavilonu v retro stylu by jistě přilákala další klienty, kteří by si chtěli vyzkoušet bydlení v noblesním prvorepublikovém stylu.

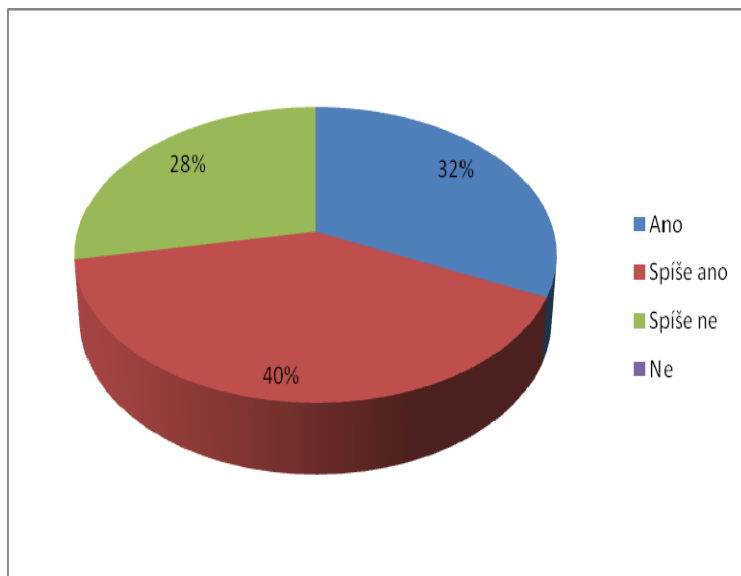
I přes tyto nedostatky jsou lázně hojně navštěvovány a mají po celé republice dobré jméno. Jejich předností je velice kvalitní a příjemný personál a rodinné prostředí. Mnoho návštěvníků lázní se každoročně vrací a doporučují pobyt v lázních. Léčebné pobyty jsou na vysoké úrovni, jak skladbou léčebných procedur, tak jejich kvalitním provedením. Pro získání klientely, která by využívala Wellness pobyty a vracela by se, by bylo třeba zamyslet se nad návrhy klientů a pokusit se vytvořit co nejpříjemnější prostředí. Nabídnout co nejvíce atraktivních možností volnočasového vyžití, které by oslovilo i mladou generaci a připravit co nejlepší podmínky pro pobyty rodičů s dětmi.

Graf č.10 Návštěvníci, kteří by se do lázní vrátili

Zdroj : Vlastní dotazníkové šetření

Graf č.11 Návštěvníci, kteří by pobyt v Léčebných Lázních Bohdaneč doporučili svým známým a příbuzným

Zdroj : Vlastní dotazníkové šetření

ZÁVĚR

Historický význam lázní na Pardubicku je nepopíratelný a jeho dosah je patrný ve všech oblastech života obyvatel daného regionu. Lázně v Bohdanči byly založeny díky zjištění, že místní rašelinná ložiska jsou charakteristická svými léčebnými účinky. Brzy se tak místní skrovná lázeňská zařízení stala vyhledávaným cílem návštěvníků, očekávajících zlepšení svého zdravotního stavu či vyhledávajících zdravotně – relaxační pobyt v lázních.

Zlatá éra bohdanečských lázní nastala v období mezi dvěma světovými válkami, kdy se mezi místními hosty objevila řada významných osobností té doby z řad politiků (TGM), umělců (Vlasta Burian) a podobně. Také z hlediska architektonického se lázně (potažmo celé město) dočkaly nebývalého rozmachu díky tomu, že zde svůj rukopis zanechali slavní čeští prvorepublikoví architekti (např. Josef Gočár).

Díky rozkvětu lázní se místní obyvatelé dočkali zavedení opatření, vycházejících ze spolupráce lázní a města, resp. nadřazených státních úřadů, která výrazně přispěla ke zlepšení kvality jejich života. Lze sem řadit například zlepšení celkového stavu infrastruktury, zavedení pravidelné autobusové dopravy, vznik nezanedbatelného počtu pracovních míst apod.

Zmíněné zlaté období se v mnoha aspektech stává pro současný rozvoj lázní značně inspirativní, což vyplývá mimo jiné i z mého dotazníkového šetření provedeného mezi lázeňskými hosty. Týká se to zejména nejrůznějších doplňkových služeb a programů, které po 1. světové válce zpestřovaly návštěvníkům lázeňský pobyt a které v současné době (zatím) nejsou v nabídce, ačkoliv je po nich evidentní poptávka. Lze sem uvést možnost sportovního vyžití v podobě využívání tenisových kurtů, ping pongových stolů či provozování dalších, za první republiky oblíbených volnočasových aktivit (kuželky, taneční neděle, plavání,...).

Dobu své největší slávy si lázně připomněly a díky citlivému architektonickému zásahu stále připomínají nákladnou rekonstrukcí lázeňské kolonády a lázeňského parku,

kteřá proběhla v roce 2012 plně v souladu s prvorepublikovým architektonickým záměrem.

Žádoucí prosperita lázní by mohla být dle mého názoru v dlouhodobém horizontu zachována za určitých předpokladů, mezi nimiž vévodí rozšíření portfolia služeb lázeňského wellness centra, dále otevření se rodinám s dětmi, využití potenciálu mezinárodního letiště Pardubice s orientací na ty zahraniční trhy, kde je obecně nejvyšší poptávka po lázeňských službách (zejména země bývalého Sovětského svazu, britské ostrovy a arabský svět).

Léčebné Lázně Bohdaneč jsou lázněmi s vysokým potenciálem do budoucna, který bude –li v rámci možného efektivně využíván, může výrazně přispět ke zlepšení reputace nejen samotných lázní, nýbrž i celého pardubického regionu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní zdroje

BUCHAROVIČ, Stanislav a Stanislav WEISER. *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, Moravě a ve Slezku*. 1. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-048-9. str. 456.

DAVID, Petr, Vladimír SOUKUP a Zdeněk THOMA. *Wunder Tschechischer Kurba-der*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, 2006. ISBN 80-242-1557-8. str. 315.

HOŘEJŠÍ, Jaroslav, Havran PAVOL. *Československé kúpele - lázně = Československé kurorty = Tschechoslowakische kurorte*. 1. vyd. Czechoslovak spas, 1987. ISBN 80-7277-048-9. str. 208.

JANEČKOVÁ,L.,VAŠTÍKOVÁ,M.*Marketing služeb*. I. vyd. Praha: Grada Publishing, 2000. ISBN 80-7169-995-0 str. 232.

KNOP, K. a kol.: *Lázeňství – Ekonomika a management*. I. vyd. Praha: Grada Publihg, 1999. ISBN 80-7169-717-6. str. 231.

KOTLER, P.: *Marketing Management*. 10. rozšířené vydání Praha : Grada Publishing, 2001. ISBN 80-247-0016-6 str. 877.

KŘÍŽEK, Vladimír. *Obrazy z dějin lázeňství*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-092-6 str. 263.

MORRISON, A.M. *Marketing pohostinství a cestovního ruchu*. Vyd. Praha:, Nakladatelství Victoria Publishing, a.s., 1999. ISBN 80-85606-90-2 str. 523.

VÍTEK, Jan. *Přírodní parky Pardubického kraje*. Brno: Tiskdruck Velímský, 2007. ISBN 978-80-87051-18-4. str. 59.

VOREL, Petr. *Navštivte Pardubický kraj*. Pardubice: Pardubický kraj, 2006. str. 33.

ZELENKA, J. *Marketing cestovního ruchu*. I. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. ISBN 978-80-86723-95-2. str. 237.

Internetové zdroje

www.airport-pardubice.cz

www.belohrad.cz

www.cassia.cz

www.cot.cz

www.filisofie-uspechu.cz

www.lazne-podebrady.cz

www.lidovky.cz

www.llb.cz

www.managementmania.com

www.velichovky.cz

Archivní zdroje

Městský archiv v Pardubicích, Fond Archiv města Bohdaneč, Karton č. 44

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek č.1 SWOT analýza.....	39
Obrázek č.2 Matice BCG.....	46
Obrázek č.3 Marketingový mix.....	49
Obrázek č. 4 Porterova analýza.....	54

Seznam tabulek

Tabulka č. 1.....	25
Tabulka č.2.....	47

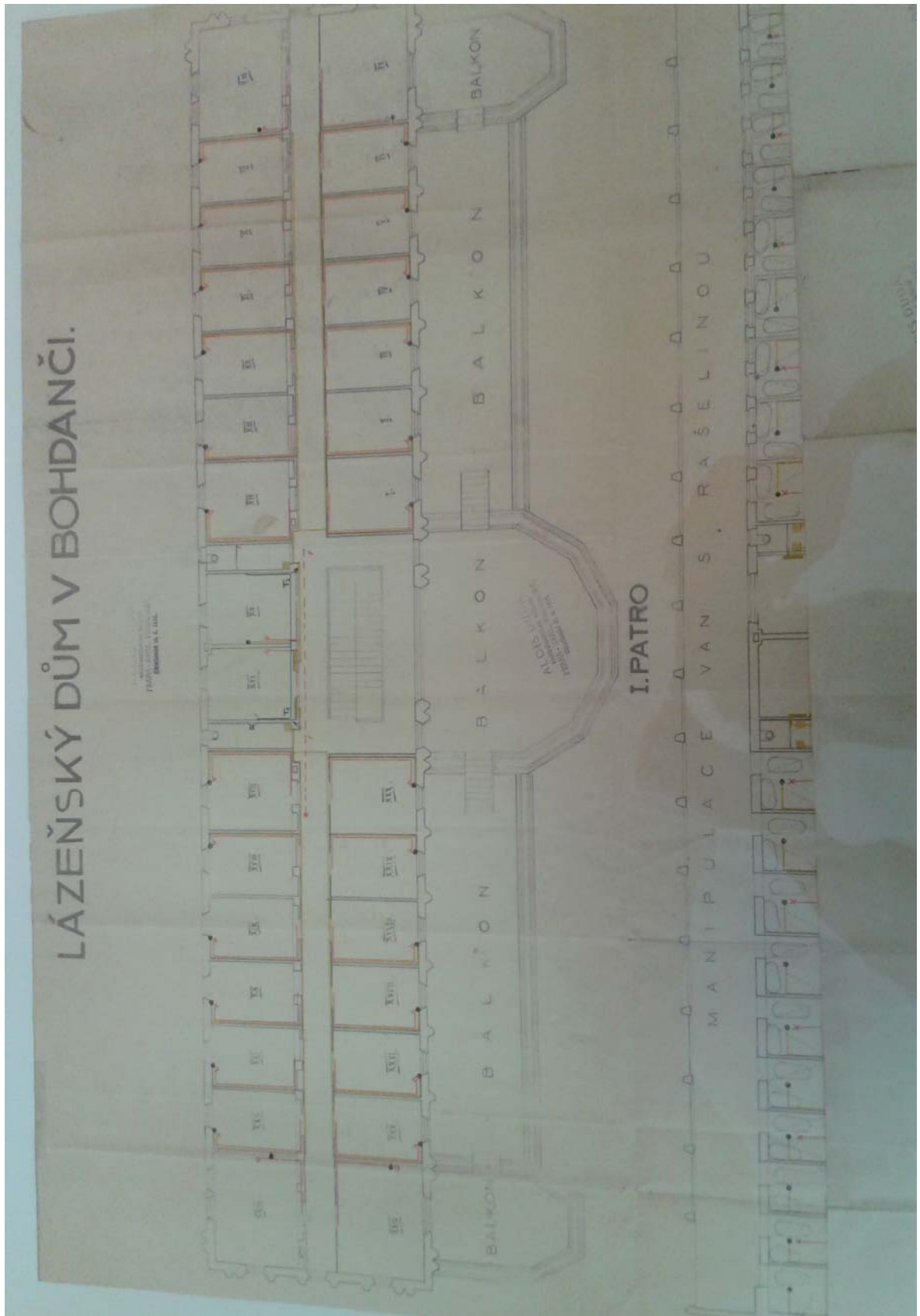
Seznam grafů

Graf č.1 Pacienti podle způsobu hrazení lázeňské péče.....	58
Graf č. 2 Oblíbenost vybraných wellness balíčků.....	59
Graf č.3 Využití lázeňského zařízení podle indikací.....	60
Graf č.4 Oblíbenost sezónních balíčků.....	62
Graf č.5 Účel návštěvy Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.....	63
Graf č.6 Věkové kategorie návštěvníků Léčebných Lázní Bohdaneč a.s.....	64
Graf č.7 Nedostatečně obsáhlé oblasti pro věkovou skupinu 60 a více let...64	
Graf č.8 Nedostatečně obsáhlé oblasti pro věkovou skupinu 30 až 60 let....65	
Graf č.9 Nedostatečně obsáhlé oblasti pro věkovou skupinu 18 až 30 let....66	
Graf č.10 Návštěvníci, kteří by se do lázní vrátili.....	68
Graf č.11 Návštěvníci, kteří by pobyt v Léčebných Lázních Bohdaneč a.s. Doporučili svým známým a příbuzným.....	69

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Plán lázeňského pavilonu Gočár	I
Příloha B – Poslední strana rozpočtové tabulky na rekonstrukci lázeňského zařízení.....	II
Příloha C - Povinnosti ředitele lázní.....	III
Příloha D - Ceník lázeňských procedur z roku 1940.....	IV

Příloha A – Plán lázeňského pavilonu Gočár

Příloha B – Poslední strana rozpočtové tabulky na rekonstrukci lázeňského zařízení

The image shows a handwritten budget table on grid paper. The table has two columns: a description column and a numerical column. The entries are as follows:

	10 -
stropu a užití	
parál	130 -
<hr/>	
Celkový obsah	K 5.575 02
klíčového umístění jakýz i' to k tomu provede se	
	Prohlášení

Příloha C – Povinnosti ředitele lázní

Povinnosti ředitele lázní:

- 1.) Zdržovat se po dobu sezony v lázních
- 2.) léčit lázeňské hosty
- 3.) mít vrchní dozor na celé lázně
- 4.) s ~~panem~~ předsedou lázeňské rady přijímat a propouštět lázeňský personál,
- 5.) dopisovat lékařům
- 6.) psát články a letáčky do novin, radit při insertní a jiné reklamě,
- 7.) předávat lázeňské radě návrhy na zvelebení lázní.

Příloha D – Ceník lázeňských procedur z roku 1940

Slatinné lázně Bohdaneč u Pardubic.
 Telefon č. 2 - trvalé spojení - Železniční stanice: Pardubice.
 Pohodlné autobusové spojení do Bohdaneče.
Sezona od 1. května do 30. září.
 Promenádní koncerty dvakrát denně v lázeň. parku.
 Koupaliště - Tennisové dvorce - Kaštaník - Pavilon pro stolní tenis - Taneční parket v přirodě.
 Proslulá léčivá slatina.

Ceník pro sezonu 1940.

A. V před- a po sezóně: od 1.—15. května a od 16.—30. září:

	I. třída v Kč:	II. třída v Kč:
Slatinná lázeň úplná	22.—	20.—
Slatinná lázeň poloviční	18.—	16.—
Slatinná lázeň místní		13.—
Slatinný obklad		7.—
Uhlíkatá lázeň minerální	18.—	16.—
Pěnová lázeň		25.—
Solnouhličkatá lázeň	21.—	18.—
Uhlíkatá lázeň plynová		16.—
Minerální lázeň	8.—	6.—
Jehličnatá lázeň	13.—	10.—
Čtyřkomorová lázeň elektrická	14.—	12.—
Světelná lázeň světelná	17.—	15.—
Hochkovdušná lázeň na nohy nebo ruce	14.—	12.—
Vodoléčba		13.—
Zánderovy přístroje		5.—
Diatermie neb d'Arsonvalizace		22.—
Tonzátor - Galvanizace neb Faradizace		17.—
Horské slunce		17.—

B. Pro hlavní sezonu: od 16. května do 15. září:

	I. třída v Kč:	II. třída v Kč:
Slatinná lázeň úplná	24.—	21.—
Slatinná lázeň poloviční	21.—	18.—
Slatinná lázeň místní		14.—
Slatinný obklad		8.—
Uhlíkatá lázeň minerální	20.—	17.—
Pěnová lázeň		28.—
Solnouhličkatá lázeň	23.—	21.—
Uhlíkatá lázeň plynová		17.—
Minerální lázeň	9.—	7.—
Jehličnatá lázeň	14.—	12.—
Čtyřkomorová lázeň elektrická	16.—	14.—
Světelná lázeň světelná	20.—	17.—
Hochkovdušná lázeň na nohy nebo ruce	15.—	13.—
Vodoléčba		14.—
Zánderovy přístroje		6.—
Diatermie neb d'Arsonvalizace		23.—
Tonzátor - Galvanizace neb Faradizace		18.—
Horské slunce		18.—

C. Pro celou sezonu:

Masáž celá	K 12.—	Enteroclenex	K 46.—
Masáž poloviční	8.—	Zapálení I ručníku	—50
Masáž místní	6.—	Zapálení I prostředradla	120
Irrigace	12.—	Chladič na hlavu neb srdce	120
Ultrasráčkovité proudy	K 26.—		

Příplatky za koupel: na dobu do 9. hod. K 3.—, od 9.—12. hod. K 2.—, od 14.—15. hod. K 1.—.
 Všeuvvedené ceny jsou bez spropitného za občerstvení při lázeňských procedurách.
 Zapálení I knihy z lázeňské knihovny K—50. Seznam knih u koupelové pokladny.
 Za vozík pro tělce rovněž K 1.— za 1 hod. Všeuvvedené ceny jsou včetně obrátové daně.

Bibliografické údaje :

Jméno autora : Jakub Altman

Obor : Management cestovního ruchu

Forma studia : Prezenční

Rok : 2013

Počet stran textu bez příloh :

Celkový počet stran příloh : 4

Počet titulů české literatury : 10

Počet titulů zahraniční literatury : 1

Počet internetových zdrojů : 10

Počet archivních zdrojů : 1

Vedoucí práce : PhDr. et Bc. Věra Dvořáčková Ph.D